

शिक्षा

प्रथम भाग

भिन्नु अश्वघोष

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(१२) उखानको कथा संग्रह
(२) बौद्ध दर्शन	(१३) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा
(३) नारी हृदय	(१४) मिलिन्द प्रश्न
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(१५) श्रमण नारद
(५) पटाचारा	(१६) वेस्सन्तर जातक
(६) ज्ञानमाला	(१७) बौद्ध विश्वास भाग-१
(७) बुद्ध र बहाँको विचार	(१८) सतिपट्टान भावना
(८) शान्ति	(१९) बौद्ध विश्वास भाग-२
(९) बौद्ध ध्यान	(२०) बौद्ध दर्पण
(१०) पञ्चशील	(२१) सप्तरत्न धन
(११) लक्ष्मी	(२२) सफलताको रहस्य
	(२३) मानव महामानव

Dharmakirti Publication—

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar

शिक्षा

प्रथम भाग

Dhamma.Digital

भिच्छु अश्रघोष

भानन्दकुटी विहार, स्वयम्भू

प्रकाशक—

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार (नघःल)

बुद्ध सम्बत् - २५३०

विक्रम सम्बत् - २०४३

नेपाल सम्बत् - ११०६

इस्वी सम्बत् - १९८६

प्रथमावृत्ति—१२००

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं

फोन— २२१०३२

स्व० हेरामाया महर्जन

जन्म बि. सम्बत् १९७८ आषाढ कृष्णपक्ष द्वादसी
मृत्यु बि. सम्बत् २०४२ माघ कृष्णपक्ष षष्टमी

धर्मदान

थुगु शिक्षा धैगु ज्ञानया सफू दिवंगत जूम्ह
हेरामाया महर्जनया पुण्य-स्मृतिस धर्मदान यानापि—

पति - सूर्जमान महर्जन

काय् - पुष्प महर्जन

म्ह्याय्पि - हेरादेवी, मोहनदेवो, सानुमाया महर्जन

भौ - नानि महर्जन

छय्पि - रमेश महर्जन, दिनेश महर्जन

प्रकाशकीय

एव शिक्षा धैगु धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीया सच्छि व
कि निगूगु (११२) सफू छिकपिनि म्ह्योने तय् खना जिमित
लय्ता वो । एव सफू पूज्य अश्वघोष भन्ते नं च्वया बिज्यागु
घटनात्मकगु शिक्षां जायाच्चंगु खः ।

एव सफू दिवंगत जुया दीम्ह हेरामाया उपासिकाया
नामं वयकया पति (जहान) सूर्जमान महर्जन, काय् पुष्प
महर्जन, म्हाय्पि हेरादेवी, मोहनदेवी, सानुमाया महर्जन,
भौ नानि महर्जन परिवारपिस चन्दा तथा धर्मदान याना दीगु
खः । थुगु पुण्यं मगाः मचाः धैगु छुं मदेमा दुःखं मुक्त जुइत नं
हेतु जुइमा धंगु वय्कपिनिगु इच्छा खः ।

थुगु सफू च्वया नं प्रेसे नं बिज्याना आपालं परिश्रम
याना बिज्याम्ह पूज्य अश्वघोष भन्तेयात व सफू छापे याय्त
माक्व ध्यबा बिद्यादीपि सूर्यमान महर्जन परिवारपिन्त धर्मकीर्ति
विहारपाखें आपालं धन्यवाद दु ।

धम्मवती

अध्यक्ष — धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

श्रीघः, ये

यल पञ्चदान ११०६

थःगु खँ

सफूया नां “शिक्षा” धका तथा । खँ ला थःगु जक अपो दु । एसां फुकसिगुं जीवने जुया च्वंगु खँत खः । बुद्ध धर्मं व्यवहारिक धर्मं खः धका ध्यमे धाना जुया । “धाय् अःपु याय् थाकु ।” कीगु जीवने समस्या व बाधा यको दु । तर समस्या समाधानपाखे मनूते उस्त ध्यान मवं । परोपदेशे पाण्डित्यपि नं यकों दु समस्या समाधान याइपि महु । उपदेश व भाषण बुद्धिविलाषिता थें जक जुया वल । थथे छाया जूगु धैगुपाखे छक ध्यान बी माला च्वंगु दु । न्ह्यागुं ज्या यायेत आंटे व ध्यवा जक दया नं मज्यू, गुहाली बीपि नं माः । थूसा नं स्यूसा नं थःम्हं याय् मछिना वल । आदर्श व निस्वार्थं जुइ धका कुतः यासा नं वातावरण व परिस्थिति सफल याके मन्थु । थ्व थोयागु वातावरण गनं-वोगु ? गुलि च्वनीगु मस्यु । थथे जूगु शिक्षा ताले मलागुलि ला मनूत स्वार्थी जूगुलि ला मस्यु ।

पाठकवर्गयाके निता खँ कथा क्षमा फोना च्वना । थ्व सफूती थःगु खँ थःत जूगु घटनाया खँ प्रसंगवश निसा काकां वया च्वंगु दु । मेता खँ खः भाषाया एक रूपता महु । साधारण मनूतसैं थुइगु व न्हिया न्हियं ल्हाना च्वनीगु भाय् छ्यला तथा । थुगु सफूती च्वंगु भाषाय् व्याकरण महु ।

युक्ती ष्वंगु अपो खंत आनन्दभूमी पत्रिकाय् व धर्मकीर्ति
पत्रिकाय् छापे जुइ धुं कुगु पुलांगु लेखत खःसां खँ न्हूगु हे तिति ।
गुलि प्रकाशित मजुनिगु लेखत खः ।

जिगु मनया खँ पाठकपिनि न्होने प्वंकेगु भौका बिया
बिज्यागुलि धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठीया अध्यक्षा धम्मवती
अनगारिकाप्रति कृतज्ञ जुया । बांलाक व याकनं छापे याना
ब्यूगुलि नेपाल प्रेस नं धन्यवादया पात्र जू ।

— भिक्षु अश्वघोष
ध्यानकुटी, बनेपा
१९०६ गुणपुन्ही

Dhamma.Digital

विषय सूची

बुद्धया शिक्षा	१
शिक्षा छाया मागु	५
यःत थम्हं न्वाय् सैगु शिक्षा	६
घाय् अःपु पाय् थाकु	१६
वाःवाः मदु अथवा होश मदु	२०
मिध्यादृष्टि	२६
खःगु खं नं न्हाथासं ल्हाय् मज्यू	३१
धर्मं व कर्तव्य	३४
बुद्धया वचनयात नुगले थनेबले	४०
अशान्ति गुबलें तनीमसु	४५
माया गुण	५०
सारणीय धर्म ६-ता	५२

बुद्धया शिक्षा

सिद्धार्थं कुमारयात छु दुःख दु ? मगाः मचाः धैगु छुं मदु । बांलागु दरबार दु । बांबांलापि मिसात दु । यशोधरा देवी थें जाम्ह कला दु । न्ह्याबलें सेवा याय् धका तयार जुया च्वंपि सेवकत दु । एसां सन्तोष मदु । सुख मदु । सन्तोष मदु धैगु थों कन्हेया राजकुमारपिस्त थें जागु न्ह्यावको दुसां मगागु असन्तोष मखु । थःत सुख व सुविधा दुथें जनता-तेत सुख मदुगुलि सन्तोष मदु ।

दरबारे च्वना जनताया सेवा याय्गु मछिगुलि व भौतिक सुख जक नं दयां मगाः धैगु मती तथा मानसिक सुख नं दैगु ज्ञान माले धका २६ प्यीगुदँया वैसे नकतिनि जक काय्मचा बुइका च्वंम्ह कलायात नं वाक्कु छिना माया मारे याना दरबार तोता वन ।

सुखमय जीवनया बारे थःके अनुभव दहे दु । दुःखमय जीवनया अनुभव मदुनि । जनताया जीवन गथेच्वं धका सीकेत भिक्षा फोना जनताया खाना नया स्वत । न्ह्याप्पां वाक्क वज्र । म्हुतुइ जाप्य ते मफु । थःत थम्हं न्वात जनताया सेवा याय् धका आपासिया हित व सुख याय्गु मती तथा वयागु लुमंकि ।

अले थुइका काल दरबारया जीवन व जनताया जीवन

[२]

गावकं पाः खनि । आः प्वाः जायक नय् मखंपि नं दु । आः मनसे नं चवने माल धका भति भति नेगु कम यायां मनसे नं चवना स्वत ।

अबसं चवना मनसे धर्म कर्म याना च्वंपि नाप नं जीवन हन । थज्योगु फुक्क अनुभव याना नं दुःखया कारण व मानसिक उन्नति जुइगु लँपु लुइका काय् मफु । मनसे च्वंगुलि फन चिन्तन शक्ति हे मदया बन । छाय् दरबार तोता वयागु धैगु खँ नं लोमन । भतिचा होश दसेलि छांलाना च्वनेगु नं मज्यू खनिका धका थुइका काल ।

भति भति हाकनं ननं शरीर बःलाका बुद्धगयाया छमा वंगलसिमाया कोय् किचले चवना आनापानस्मृति-सासः दुहां पिहां जुइगुली होश तथा अन्तमुंखी जुया थःत थःम्हं म्हसीगु ध्याने एकचित्त याना च्वन । संसार दुःखया छेँ खः । दुःखया कारण छु धैगु मनूतसें मस्यू । न्ह्याक्को दुसां मगागु तृष्णां याना दुःख दैचवन खनि । न्ह्याक्को दुसां मगागु आशा-कुति पह मदुसा दुःख दैमखु । दुःख मदैगु ज्ञान खः भार्य-अष्टाङ्गिक मार्गं-उत्तमगु च्यापु लँपु । उकी न्हापांयागु लँपु खः नुग यचुइगु सम्पक्दृष्टि = मद्रं क थुइका काय्गु, मद्रं गु नियत दैगु, मद्रं क खँ र्हाय्गु, मद्रं क ज्या याय्गु, मद्रं क जीवन हनेगु, मद्रं क कुतः याय्गु, मद्रं क होश तैचवनेगु । मद्रं क मन थातं लय्गु वा चंचल चित्त मजुइगु ।

थुपि खँ थुइका काय् धुनेबं सिद्धार्थया दुनेया मिसा चाला बल । न्हापा मदुगु ज्ञान दया मन याउंसे च्वन । मनं

तुनागु ज्ञान लुइका काबले ख्वाले तेज पिहां वल । अनंनिसें
विचाः याना सोत कि न्ह्यागुं खँ थुइका काय् फत । न्ह्यागुं
जुइत कारण व हेतु दु घैगु खँ थुइका काल । बोध जुइगु
शक्ति दत । अले उखुनुनिसें सिद्धार्थ कुमारया नां गौतम बुद्ध
जुल । उखुनुनिसें घैगु स्वांया पुन्ही (बैशाख पूर्णिमा) खः ।

थः बुद्ध जुइ धुंका वा थःम्हं बोधिज्ञान लाभ याय्
धुंका न्हापां बोधिवृक्ष (वंगलसिमा) या गुण लुमंका पूजा
यात । छंगू सिमा किचले च्वना मनं तुनागु ज्ञान लुइका कया ।
बोध जुइगु शक्ति दत धका कृतज्ञता प्रकट याना ज्या हे
मनूतेत शिक्षा बिया बिज्यात । म्हुतुं खँ ल्हाना मखु । मतलब
करपिसं यानातःगु गुण लुमंके माः धाःगु खः । तर सिमां
करपिन्त उपकार याइबले थःमं उपकार यानागुया पलिसा
काय्गु छुं आशा मया । थौंकन्हे मनूतसें सुयातं छुं गुहाली
न्यूसा थःत छुं पलिसा काय्थें छुंन छुं आशा याइगु । अथे
घैगु थःम्हं घैथें तेगु सोइ । थःगु अधीने तेगु सोइ । उकिं याना
उपकारया अपकार जूवं । कृतज्ञता जुइ थाकुयावो । मेकथं
घाय्माल धाःसा उपकार याइपिनिगु अज्योगु पहलं याना
गुहाली कैच्वंपि कृतज्ञ मजुसे अकृतज्ञ थें जुया च्वन ।

बुद्ध जुइ धुंका वसपोलं वाराणशीया लिक्कसं सारनाथ
बिज्याना न्याम्ह भलादमीपिं बिद्वानपिन्त थम्हं थुइकागु ज्ञानया
खँ कना बिज्यात । व ज्ञानया नां खः धर्मचक्र । धर्मया घःचा ।
न्ह्याबलेंयात ज्याय् खेले दुगु, आपा मनूतेत ज्याय् खेले दुगु,
छिगु धर्म । अथे घैगु मध्यम मार्ग-दथुया लंपु । मनूत पाय्छिगु

[४]

लेंपुं मवं । कि मखुसा ऐस आरामपूर्वकं जीवन हना च्वनेगु
सोइ कि मखुसा दुःखी जुइगु जीवन हना च्वनी । चिथें जुइ
मसः । चि धैगु अपो नं मज्यू, मगाःसां मज्यू । पाय्छि जूसा
जक ज्यू । खें लहाःसां पाय्छि जुइमाः । नःसां पाय्छि
जुइमाः । दंसां पाय्छि जुइमाः । ज्या याःसां ई ब्यो सोया
पाय्छि जुइमाः । अपो मज्यू । मध्यम मार्गं धैगु थ्व खः ।
तें पिहां वोसां अपो मज्यू पाय्छि जुइमाः । तें धैगु फुकं पाप
मखु । होश मदुगु, करपित्त स्यंकेगु तें पाप खः । तें पिहां
वैबले होश तय् फुसा धर्म लाइ । सुहानें थाहां नं वने ज्यू
कुहां नं वने ज्यू । धर्म धैगु नं छथाय् धर्म जूसा मेथाय् पाप नं
जुइफु । फुकभनं ज्यावै मखु धका बुद्धं धैबिज्यागु दु ।
महामानव गौतम बुद्धया धर्मचक्र संदेश बांलासां मनूतेगु मन
कय्कुना च्वंगुलिं व्यवहारिक मज्ज्थें च्वना बल । धात्थें धाय्
आःसा न्हाबलेंयात लोगु वसपोलया शिक्षा खः ।

शिक्षा त्रयाय मागु

बुद्ध धम्म बोध जूम्ह व न्ह्यागु खँया कारण विचाः
याना थुइका काय् फुम्ह खः । थः बोध जूथें करपिन्त नं बोध
याय्गु शक्ति दुम्ह महामानव खः ।

बुद्धं बिया बिज्यागु शिक्षा सकभनं ज्याय् छ्छले ज्यूगु
भापासित ज्याय् छ्छले ज्यूगु खः । मनुयात धात्थें याम्ह मनु
जुइगु शिक्षा खः । अथे धंगु गुण धर्म दुम्ह मनु याना बीगु ।
न्ह्याम्हं मनु जूसां सकसिकें गुण धर्म मदु । मनु जूसां पशु व
राक्षस स्वभाव दुपि दु ।

गुण धंगु यक्वं दु - करपिन्त उपकार याय्गु, करपिसं
भिगु ज्या याःसा अथे थम्हं याय् मफुसां वं यागु ज्या साब
बांला, मेपिन्त उपकार जुइगु ज्या खः धका लय्ताय् फेकेमाः ।

सह याय्गु न गुण खः । छेँ छेँ च्वनेबले सह याय्गु
छ्छू तःधंगु गुण खः । सह याय् फुसा ल्वापु ह्यापु कचवं
याकनं तनावनी । कीसं अथे याय् मफुसां भिक्षु सारिपुत्र
महास्थविरं सहयाना वयंगुलि कलह व ल्वापु याकनं तंगु व
पापीमेसिया मन बदले जूगु घटना न्यनाते बहजू ।

ध्व भगवान् बुद्धया पालेसिगु घटना खः । सारिपुत्र
महास्थविर साब सहयाय् फुम्ह धंगु यक्व प्रचार जुया च्वंगु
खँ न्यना सहयाय् मफुम्ह ब्रम्हु छम्हसें वसपोल लेँ भिक्षा

[६]

बिज्याना च्वंमेसित मुक्कि छद्याना जनफाते दुकु दुकुं दाय्या
बिल । अबले सारिपुत्र महास्थविरं लिफः छक हे एवक मसोसे
सरासर थः माथाय् बिज्यात ।

ब्रम्हुया साव मन सुख मताल । कमसेकम सुनां दाल
घेगुला सीके माः । वास्ता हे मयासे वन । धात्थें सहयाय्
फुम्ह भिक्षु खः । धात्थें घैर्यं दुम्ह पबित्रम्ह भिक्षु खः । स्वाःसां
स्वाःसां शुद्धम्ह दोष छुं मदुम्ह भिक्षु यात दाय् लात ।
धिक्कार का मखुगु हे पाप याय् लात । व ब्रम्हुया म्ह चि चि
मिथें, म्ह पुना वोथें अथे च्वने थथे च्वने मंत । ब्वाय् ब्वाय्
वना क्षमा फों वन ।

वसपोलं घैबिज्यात—छं जित छु स्यंकागु दु धका
क्षमा फों वयागु ?

ब्रम्हु नं धाल—छपिन्त नकत्तिनि दाय्याम्ह जि हे खः ।
छपिनि जनफा मस्याला ?

सारिपुत्रं घैबिज्यात—अँ दुक्क छक सःवोगु ता भचा
इस्सुसे जक च्वं थें च्वं । आः मस्यात ।

ब्रम्हु नं धाल—जि अपराध याय् लात क्षमा याना
बिज्याहूँ । जिथाय् छेँ बिज्याना भोजन याना बिज्यासा जक
जिगु मन शान्त जुइ । वसपोल सुं क ब्रम्हुया छेँ बिज्यात ।

थुखे सारिपुत्र महास्थविरया उपासकतसेँ न्यन—
फलनाम्ह ब्रम्हु नं वसपोलयात दाल । थ्व खेँ न्यनेसात तँपिकया
ब्रम्हुयात दाय् धका कथि जोना वया छेँ कोय् वना हा वन—
ए पापी ब्रम्हु पिहाँ वा ।

ब्रम्ह ग्यात । सारिपुत्र महास्थावरं भरोसा बिया
बिज्यात—ग्याय् म्वा । जि थन दहे दुनि । भोजन याम्
सिधेका पात्र ब्रम्हयात जोका सारिपुत्र महास्थविर पिहाँ
बिज्यागु खना उपासकत तोले हे जुया च्वन ।

सारिपुत्र भन्ते नं न्यन—छिपि थन छुयाः वयागु ?

खः छपिन्त दाल धागु न्यना व ब्रम्हयात दाय् धका
वयागु धका लिसः बिल ।

दागु जित छिमिला कपा स्यागु । वं क्षमा नं फोना
जित भोजन नं याकल छुं खं मन्त । छिपि माथाय् हुं धका
वसबोलं धैबिज्यात । ल्वापु छुं मन्त । ब्रम्हया मन फःहिल ।

थन विजाः याम् बहगु खं खः थो कन्हे गनंनं सुतानं
अन्याय् याना दावोसां सहयाना च्वंसा नं दाया च्वंम्ह मनूया
हृदय परिवर्तन मजू । ऊन ऊन छ्चने गः वैगु । उपाय छुं मद्दु ।
अथे धैगु सह जक यानां ज्या मवो । तर सहयाय्गु बानि
दुषिनिगु छेँ अपो याना शान्ति दु । मिसातेत सहयाना चोनेगु
थेँ जागु वासः मेगु मद्दु । मेगु नं छगू सहयाना ल्वापु तंगु खं
कने ।

स्वयम्भूपाखें फूति दुम्ह वसः बांलाक पुनातम्ह छम्ह
सरासर वइचोन । विष्णुमती तापुया दथुइ ध्यन । शहरपाखें
नं ज्यापु छम्ह स्वयम्भूपाखे वना चोम्ह वहे ताया दथुइ ध्यन ।
निम्हं ल्हाः संका वनाचोंगु निम्हसिगुं ल्हाः ल्हाः ल्वात ।
ज्यापुया ल्हाः छागु जुया चोन । उम्ह भाजुया ल्हाः क्यातुगु
जुया स्यात जुइमा । व भाजुं ज्यापुयात धाल—ए छ गपाय्

[८]

सकं माते जूगु, ले वनेबले छखे लिना वने मसःला धका
तँपिकया ककु जोने थें सन । अले व ज्यापुं छयो कुछुना
का का गपः स्वाल्हाय्गु ला धका लिक्क वना बिल ।

उम्ह तँपिकया दाय् थें सना च्वंम्ह भाजु सुतु सुतु
थःगु लँ लिना वन । ज्यापु नं मुसुमुसु काकां थःमु लँ लिना
वन । अशान्ति मजुल । कचवं तना वन । निम्हं बःलापि
स्वाना च्वंगु जूसा छयो तज्याइ । बःलामेस्यां मेम्हस्या म्ह
जोना तां बिण्णुमती कोफाना बीफु ।

थजोगु खँ थुइका काय्त शिक्षा माःगु । आल्लः बोक्के
माःगु । भिपिनिगु संगत माःगु ।

Dhamma.Digital

थःत थम्हं न्वाय् सैगु शिच्चा

भगवान् बुद्ध (सिद्धार्थ कुमार) जन्म जूगु लुम्बिनी वने शाल सिमाक्वे । बुद्ध जुया बिज्यागु नं बुद्धगयाय् वंगल सिमाक्वे । बोधिज्ञान लाय् धुंका न्हापां सारनाथे धमंचक्र प्रवर्तन याना बिज्यागु नं छमा सिमाक्वे । पीन्यादं सक धमं प्रचार याना महापरिनिर्वाण जुया बिज्यागु नं कुशीनगरया जंगले निमा शाल सिमाया क्वे ।

बुद्धया जीवने जूगु घटनात मध्ये मुख्यगु प्यंगु घटना सिमाक्वे छाय् जुल जुइ । थ्व विचाः याय् बहू जू । थुकिं कीत छु शिक्षा बिया च्वन थुकी छक ग्यमुलाक हे ध्यानतय् माः थें च्वं । छें जन्म काय्बले (बू बले) यचुसे च्वंगु नुगः ज्वना जन्म काःसां लिपा वातावरणं व छेंया फसं मन बुलुसे च्वनोगु । छें घंगु मनू च्वनोगु जक छें मखसं स्वार्थया नं छें खः । क्लेशया नं छें खः । ल्वापु व लोभया नं छें खः । उकिं सिद्धार्थ कुमार लुम्बिनी वने छमा सिमाक्वे मांया प्वाथं पिहां बल । स्वच्छगु प्रकृतिया वातावरणे । सिमायाके छुं हे पाप मदु । छुं हे स्वार्थ मदु । स्वार्थ दुसा करपिन्त उपकार जक याय्गु खः । न्हाभ्हेसित नं स्वागत दु, शरण ब्यू । थःगु किचले च्वना वन धका वयापाखें छुं भाशा याइ मखु । खुसीं चुइक यंकुसां करपिन्त रक्षा याय्गु वया इच्छा खः । सिमा

कषा ज्वना खुसी चूइक यंका च्वंपि बचे जू । सिमां फल ब्यू ।
 फे सफा याना ब्यू । वा वय्का ब्यू । सिनां वंसां मनूते जा
 थुइत ज्या ब्यू । मी च्याका ह्यांवा जूसां ज्या ब्यू । खरानी
 जूसां ज्या ब्यू । मनू सित कि छुं हे ज्या मवो । क्वें खरानी
 एकं खुसी चूइक छोइ । मनू व सिमा यक्वं पाः । मनू चेतना
 दुम्ह खः, बुद्धि नं दुम्ह खः । तर सिमाया तुलना याय्बले
 शाककं क्वे ला । उकि खः बुद्धं सिमाया भरोसा कया थःगु
 जीवन न्ह्याका बिज्यागु, बिते याना बिज्यागु ।

जन्म जूबले सिमाक्वे जन्म जूगुलि सिद्धार्थयात राज
 वैभव यो मताल । दरबारी जीवन खना वाकक वल । तःषं
 चौघंया दृश्य व तःमी चीमिया भेद छलंङ्ग खंकल । बहुजन
 हिताय सुखाय मनंतुना दरबार तोता यक्वं दुःखसिया बुद्धगयाय
 बोधि ज्ञान लाना बिज्यात । मनंतुनाथें इच्छा पूर्ति जुल ।

अबले निम्ह व्यापारी दाजु किजा तपस्सु भल्लुक
 बुद्धयाथाय वया छ्यो कुछुना खूब भक्ति यात । अले बुद्धयाके
 प्रार्थना यात छपि बुद्ध जुल धागु खबर न्यना थन वयागु ।
 छपिनि दर्शन पावे जूगु अहो भाग्य खः । आः जिपि लिहाँ
 बने त्यना । छपिनिगु गुण लुमंका पूजा याना च्वनेत छुं छगू
 छपिनिगु वस्तु बिया बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्धयात निराश भावना वल । नकतिनि जक
 बोधिज्ञान लाना । थुपि निम्हसिनं छु ज्ञान लाभ जुल, जिमित
 नं व ज्ञानया खँ कना बिज्याहुँ धका मफों । पूजा याय्गु वस्तु

जक फोन । थज्योपि अन्ध भक्ति पिनिगु संस्कार, विश्वास हटे याय् फैगु खैला थें । थुकथं बिचाः याना छुं हे मघासे छ्यने च्वंगु सं छपुचः पुया बिया बिज्यात । वहे सं थौतकं बर्माया स्वेद गों चैत्यस दनि धाइ ।

निराश जूसां थःत थःम्हं न्वात संसारे अज्ञानित अपो दु । ज्ञानित नं दु । इमित बोध याय्गु मती तथा बुद्धगयां सारनाथपाखे स्वया बिज्यात । ले उपक भाजीवक (छे तोता वोम्ह धर्मया लंपुइ वना च्वंम्ह विद्वानम्ह मनू) नाप लात ।

व उपकं बुद्धया खा खनेसातं खूब तेज दुम्ह मनू सुथें । स्वेबले विद्वानम्ह धर्मात्मा थें च्वं । स्वे हे शान्त मूर्तिम्ह सुथें धका लिक्क वना न्यन, छि सुथें ?

तथागतया लिसः खः, जि गौतम बुद्ध, जि नकतिनि जक बोधिज्ञान लाभ याना कया ।

उपकं न्यन—छपिनि गुरु सु ले ?

बुद्धया लिसः खः, जि थःगु मेहनतं बोधिज्ञान लाभ याना । गुरु सुं मडु । थःहे गुरु ।

उपकया खा खिउंल । वं धाल—गुरु मदेकला ज्ञान लाभ जुल, बुद्ध जुल धाइम्ह । छथें जाम्ह बुद्ध गुलि दै गुलि दै । गुरु म्वाकला बुद्ध जुइम्ह । धका न्हाय् के कुंका हेला याना वन ।

हानं छक भगवान् बुद्धया नुगले टिक्क मिन । खैला थैथें निराश जुल । अपायसकं विद्वानम्ह उपकं हे पर्यार मया ।

गज्यागु मनूतेगु गुरु भक्ति, गुरुया विश्वास । थःगु स्वतन्त्र
चिन्तनं ज्या मकासे गुरु मुष्ठि जक विश्वास । गुरुं धागु जक
सत्य, गुरुया खा स्वया जक ज्ञानया मूल्यांकन गज्योगु
अन्धभक्ति । थपाय्सकं दुःखसिया, त्याग तपस्या याना प्राप्त
यानागु ज्ञान थव संसारया लोभं ग्रस्त, द्वेषं दुष्ट, मोहं मूर्ख
जुया च्वंपिन्त, मचा-खाया व माया मोहले भुले जुया
च्वंपिन्त, संसारे भुले जुइ मज्यूगु, छुकीरुनं आशक्त मजुइगु,
लोभ लालच याय् मज्यूगु, वंराग्यगु ज्ञानया खँ कना सुनां
थुइका काइ । लखे छीने चिक प्वंके थें जक जुइ । छाया
म्वाःसां म्वाःसां दुःखसी । याउँक जंगले याकचा च्वना
विमुक्ति सुख अनुभव याना च्वने धका मती तया बिज्यात ।

भगवान् बुद्धया नं होश मदैवले निराशपन वो । तर
तुरन्त बसपोलं चाय्का बिज्यात, थःत थःम्ह न्वात— सिद्धार्थ-
बले छं छु मती तया दरबार तोता वयागु । बहुजन हित व
सुख याय् धका मती तया वयाम्ह मखुला ? आः निराश जुया
याकचा मोजं च्वनेगु, पलायनवादी जुइगु गथे, गनं वोगु ?
छं स्वेवले संसारे च्वंभि सकलें मूर्ख व स्वार्थी धका च्वनाला ?
तपस्सु भल्लुक थें अन्ध भक्ति व उपक थें गुरु भक्ति धका
च्वनाला ? ज्ञां दुपि नं दु । खँ थुइका काय् फुपि नं दु ।

थुकथं थःत थःम्हं न्वाना सारनाथे बिज्यात । अन थः
नापं तपस्या याना च्वनापि पासापि न्याम्ह दु । इमित थःम्हं
लाभ यानागु ज्ञानया खँ कना धैबिज्यात— न्हापा मदुगु ज्ञानया

मिखा दत्त, विद्या दत्त, प्रज्ञा दत्त, आलोक दत्त । जीवन कःकः
 धाय्केत, दुःख मद्य्केत दथुया लंपु आर्यअष्टांगिक मार्ग लुइका
 कया । शरीरयात दुःख बीगु व मोज मज्जा याकेगु नित्तां
 मज्जू । न्ह्याक्व दुसां मगागु आशाकुति पह नं मज्जू । मागु
 छुं चीज मद्य्का दुःखसिया च्वनेगु नं मज्जू । करपिनि
 भरोसाय् म्वाना च्वनेगु नं मज्जू । दृष्टि तप्यने माः । नियत
 बांलाय् माः । खं ल्हाय्गु मद्वने माः । ज्या बांलाय् माः ।
 जीविका निर्दोष जुइ माः । उत्साह ताले लाय् माः । होश
 थासे लाय् माः । एकाग्र चित्त जुइ माः ।

गौतम बुद्धया व्यक्तित्व, चरित्र पवित्रता, मैत्री, करुणा
 आदि गुण खना यक्व मनूत वसपोलया शरणे वल । भिक्षुपि
 नं यक्व दत्त । तर मनूतय्गु संस्कार बदले मज्जू, थः थःगु
 स्वार्थ बदले मज्जू । सच्छिमे छम्ह निम्ह जक बोध जूपि खने
 दत्त । भिक्षु संख्या नं यक्व दत्त, विद्वानपि नं यक्व दत्त तर
 नियमे च्वंपि व निर्दोष जीवन हना च्वंपि भिक्षुपि क्त क्त
 पाः जुया वन । गृहस्थीपिसं नं बुद्धया उपदेश कथं उपासक
 धापिनि कर्तव्य छु खः, मूल शिक्षा छु खः धंगु पाखे ध्यान
 मतसे थः थःगु पुलांगु विश्वास व संस्कार कथं जक भिक्षुपिःत
 छ्छला च्वन । थुजोगु मनूतेगु पह्चह खना बुद्धयाके निराशपन
 वल । खैला धैथें मती वन । उकि बरू जुजु हे जुया सुधार
 याय् फेला धयागु तक नं वसपोलया मती वन । भले हानं
 थःत थःम्हं न्वात । निर्दोष जीवन हनाला मनूतेत बोध याय्
 मफु, मनूतसें थुइका मका धासेलि साधारण जुजु जुया बोध

याय् फैला । जुजु जुलकि राग, द्वेष व मोहं मुक्त जुइ फै मखु । मध्यम मार्गे चवने फै मखु । पक्षपातं मुक्त जुइ हे फै मखु जुजु जुल कि । दरबार तोते त्यंबले मारं धागु मखुला—

“सिद्धार्थ-! छ जुजु जुया चवंसा अपो मनूतसें छन्त माने याइ, जुजु जूसा अपो मनूतेत बसे तय् फै । दरबार तोता बना छम्ह त्यागी जुइवले छंगु खँ न्यनी मखु धका ।”

मारयागु खँ न्यना छं छु धया वयागु लोमनला ? अबोधपिन्त बोध याय् फु, बहुजन हितायया लँपु वयनेया लागी दरबार तोता बने त्यना धया वयागु लोमनला ? धका बुद्धं थःत थःम्हं न्वाना हतोत्साही मजूसें हाकनं उपदेश बीगु शुरु याना बिज्यात । हाकनं छक जुजु जूवनेगु बुद्धं मती तथा बिज्यागु खँ संयुक्त निकाये च्वैतगु दु ।

पालि साहित्य सोया यंकेबले न्ह्याबलें बुद्धयाके होश मदु धैगु सीदु । तर तुरन्त चाय्का होश तथा थःत थःम्हं न्वाना बिज्याय् फु, थःगु लक्ष्यं लिचिला बिमज्याः ।

बुद्ध जीवनी ब्वनेबले शिक्षा काय मागु खँ, छता निता खँ थन न्ह्यथना । कीके बरोबर हतोत्साह जुइगु बानी दु । कीगु मन नं बःमला । साधारण मनूते मन नं बःमला । थःपिसं छु याय् माः थःम्हं याय् मागु कर्तव्य पालन जू मजू बिचाः मयासे भेपिसं ज्या मया, फलनाम्ह ताले मला इत्यादि खँ जक लहाना चवनी ।

धर्मं च्वंपि विद्वान धाःपिसं नं धर्मं प्रचार याना
 च्वंपिन्त उत्साह बढे जुइ कथं शान्त्वना बिया गुहाली बीगुया
 सत्ता कुं ख्यना, सिद्धान्तया खँ हया विवाद पिहां वैकथं ज्या
 याना हइगु खनीबले, ज्या याना च्वंपिगु मूल्यांकन मदबले
 हतोत्साह जुइगु छुं अस्वभाविक नं मखु थें च्वं । थुकथं
 हतोत्साही जुइबले बुद्ध जीवनी ब्वनेगु साब ज्याय् खेले दु ।
 थःत थःम्हं न्वाय्गु शक्ति दया बो ।

Dhamma.Digital

धाय् ञ्रःपु याय् थाकु

धार्मिक जीवने च्वनेगुसिकं धर्मं प्रचारया ज्याय् लगे जुइगु फन थाकु । धर्म प्रचार याय्बले मनूतय्गु जीवने दुगु दुव्यंबहार, संकुचित मन, ईर्ष्या, अहंकार आदि तोते माः । करपिनिगु दोष जक मालेगु बानि मज्यू धाय्गु चलन थें आवश्यकगु हे खँ जुल । ध्वया नापनापं थुकथं उपदेश बीबले थःके नं अज्योगु अवगुण मदय् माः । ध्व साधारण नियम हे जुल, तर थःके रूप गुण धर्म मदुसां नं च्वय् वंगु अवगुणत मजिल, भिगु चलन हय्माल धकाला चर्चा याय् हे माः थें च्वं ।

छकः जि आनन्दभूमि पत्रिकाय् “चालनि बुद्धि मजिल हासा बुद्धि माल” धकाः लेख छपु च्वया । उकीया सारांश खः—मनूतय्गु दुर्गुण व दोष जक खंकेगु बानि मजिल । ज्या बांमलाः खँ बांलाःसां, ज्या बांमलाःगु लोमंकाः बांलाःगु खँ जक कया वयाप्रति मैत्री बःलाकि । ज्या नं खँ नं बांमलाः तर छकः निकः भावनाय् लगे जूसा उलिखुनु धर्म लगे जू खनि धकाः मती तया वयाप्रति मैत्री याय्गु भि जुइ इत्यादि ।

थथे धकाः लेख च्वयातयागु लो हे मन । बरोबर बाखं कना च्वनागु लोमन । छक छथाय् चर्चा जुल नायो जुया च्वंमेस्यां थःपिसं दय्कागु वा पारित जूगु प्रस्तावया विपरीत ज्या यात । ध्व मिले मजू । थःम्हं याय् ज्यू मेपिसं

याय् मज्जू” ध्वहेना लःनि मज्जूगु बानि धकाः जिगु म्हुतुं नं
पिहां वल । हानं पिहां वल जिगु म्हुतुं ज्या याय्गु आंट मद्दु
कर्तव्य पालन मज्जू थःम्हं नं याइमखु करपिस्त नं षाकी मखु
इत्यादि । अबले छम्हेस्यां धाहे धाल—

“गथे ? चालनी बुद्धि मज्जिल” धकाः लेख च्वमेस्या
थःके चालनि बुद्धि गनं वल ? अले मनं मनं धाल—“धाय्
अःपु याय् थाकु ?”

भोतया ध्यानकुटी मचापि श्रामणे रत खुम्ह म्हेम्ह दु ।
शिक्षा व्युव्युं तालीम याय् धकाः कुतः याना च्वना । ज्ञानि
नं जू तालीम नं जू धाय् माः छकः निकः न्वाय् मासां । तर
ध्व लेखया लेखक गज्योम्ह धाःसा पुसा पी साथ हे फल सय्के
माःम्ह थें च्वं । श्रामणे रपिनिगु मन कय्कुं गु छवबलं चक्कने
माः थें च्वं । ध्व गबले जुइ । स्वीदं पीदं तक म्हासु वसः
पुनां हे सा मन चःमकंनि ।

परीक्षा याय् थें मती तथा धुकूया ताःचा प्वाय् व
ध्यबा पालंपा याना लःल्हाना बिया । ताःचा लःल्हाना
बियाबले कामेस्या खाः चक्कं, व्युमेस्या खाः ख्युं । अनंलिपा
मेमेगु ज्या ताःचा कामेसिगु जक ज्या थें च्वन । मेपिनि छुं
वास्ता मदया वन । दकसिबे लिपा न्हुम्हसित ताःचा व ध्यबा
लःल्हाना बिया । वं छुं मस्यू । गुगु सामान व थलबल गनगन
दु धैगु नं मस्यू । छकः यलं भोजन याकःवोपि वल । श्रामणे र-
पिन्त थलबल माल धका ह्वाला च्वन । श्रामणे रपिसं वं बयात

बं वयात ज्या वाना चवन । पुलांपिसं कया मब्यू । अले म्हम्ह
 श्रामणेरं सामान दुगु कोथाय् वना उखेंथुखें पुत्तु पुइका
 आतापाता जुया चवन । पुलांपि श्रामणेरपिनिगु तालबाल
 खनाः जितनं साप दुःख जुल । इमित सःताः धया—आमज्यःगु
 नं पहला ? आमला तालीम जूगु ? बाखं कनेबले धाःसा
 अंगुलिमाल स्यंगु पासापिनि मत्ति मभिना व महाकाश्यप
 भन्तेया शिष्यपि श्रामणेरपि निम्ह मध्ये छम्ह भि छम्ह मभि
 धकाः कनेगु, छिमिगु पह आमथेला धकाः भचा तै पिकया
 तःस याना न्वानाः धाय्ला ब्वःबिया धाय् । अले लुमंसे वल
 सारिपुत्र महास्थबिरयात भगवान् बुद्धं अग्रश्रावक पदवी
 व्यबले अबलेया भिक्षुपिसं धाल—भगवान् बुद्ध नं खाः स्वया
 ज्या काय् यो जिपि पुलांपि थकालिपि भिक्षु दय्कं ब्रम्हुयात
 अग्रश्रावक याना बिल ।

जिगु मूलगु विहार आनन्दकुटी खः । भोँते थ्यंक्क
 पय्नं वना धाःसां ज्यू । अन ध्यानकुटी विहार दय्का चवना ।
 भोँते गुरु जुया चवंसां आनन्दकुटी वनेबले चेला हे तिनि ।
 अन वनेबले मिसातय् थःछें वनीबले थें याउँसे छुं पीर मद्दु ।
 छकः तिकः बाय् चवने थें आनन्दकुटी वनेगु । अनयागु ताःचा
 नं छपु निपु जिके दनि । जि आपा याना भोँते चवनेगु जुया
 गुरुं छंके च्वंगु ताःचा फलनामेसित व्यु धकाः आज्ञा जुसॅलि
 बिया । अबले मने भचा तिकक मिन । भचा मने खँ नं ल्हात ।
 अले मती वन, भिक्षु जुयागु (४० वर्ष) पीदें मयात अय्नं
 ताःचा मेपिन्त व्यु धालं नुगले तिकक मिसा नकतिनि म्हासु

वसः पुना दँ वदँ दुपि श्रामणेरपिनि नुगले मस्याइगु गथे ?
 भले मती वन—घाय् भःपु याय् थाकु ।

तर मिले मजुइक ज्या याइवलेला मैत्री जक यानां
 मगाः घाय् हे माः थें च्वं । मैत्रीं जक ज्या मबो धँगु ध्व
 व्यावहारिकगु खँ खः । खजा कीके शुद्धगु मैत्री मदु । उकि,
 घाय् भःपु याय् थाकु ।

वाःचाः महु अथवा होश महु

भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त बरोबर न्वाना बिज्याइगु खँ
 छता दु—“सति सम्पजञ्जेन यापेतब्बं” अर्थात् भिक्षुपि स्मृति
 व प्रज्ञा (होशतया सीका च्वं) देका च्वं । नुगः व प्रज्ञा
 चूलाका च्वनेमा । सति च खो अहं भिक्खवे सब्बत्थिकं वदामि
 सब्ब व्यञ्जनेसु लोण थपनं विय इच्छित्तब्बं=भिक्षुपि होश
 देका च्वनेगु घैगु तरकारी चि मदेक मगाः थें फुक भासे नं
 मदेक मगाः धका घैच्वना । सकसिनं थूगु भासं घाय् माल
 घाःसा न्हाबलें होश देका च्वनेमा, वा चाय्का च्वनेमा घाःगु
 खः । अथे घाःगुया अर्थ खः थःम्हं छु छु याना च्वना, खँ
 रूहाना च्वना, मने छु छु कल्पना याना च्वना घैगु चाय्का
 च्वने माः ।

थ्व छगू बुद्धयागु महान उपयोगीगु अनुभवगु ज्याय्
 खेले दुगु उपदेश खः । तर ध्यान बःमलापिसं थ्व खँ थुइका थें
 व्यवहारे छप्ले अःपु मजू । ध्यान भावनाय् छक जक मखु
 तको मछि च्वना अभ्यास मयाय्कं थुइगु मखु । अभ्यास याःसा
 नं अनेक तन्ता व धन्नाय् लगे जुया च्वंपिसं याय् अःपु मजू ।
 मेपिन्त कने जक सै, थुइका बी फैं थःम्हं याय् फैं मखु । चाय्का
 च्वने मफु अथवा मचाः । (होश महु) ।

की मनुत आपा घैथें करपिसं याना च्वंगु ज्या जक खँ,

करपिनिगु दोष जक खना च्वनी, उखे जक ध्यान वना च्वनी ।
 थःम्हं छु खँ ल्हाना च्वना, थःम्हं छु छु याना च्वना, थःगु
 दोषपाखे ध्यान मवं, मचाः, वाःचाः मद्दु ।

ध्व खँ च्वइच्चवंम्हं नं मचाःम्हं, होश बःमलाम्हं सः
 धैगु खँया बारे छगू निगू घटना म्ह्यथने ।

थःम्हं बाखँ कनेबले न्वाय् थें वा सुखाव थें याना
 धाय्गु तँ पिकाय् मज्यू, लोभ याय् मज्यू, नुगः स्याय् मज्यू,
 पक्षपात याय् मज्यू, मिले जुया च्वनेमा धैगु खँ लिसा काकां
 धाय्गु बानि दु । तर थःत मनिगु व थःम्हं धैथें मदेगु खँ वन
 कि तँ पिहां बबले, ततःसकं हालेबले, छत्ति मचाः, वाःचाः
 मचा हे मद्दु ।

कल्याणमित्र सत्यनारायण गोयन्का याथाय् व ध्यानगुरु
 महासीसयादो याथाय् बर्माय् ध्यान भावनाया तालीम कया
 बसेलि उस्त तँ पिहां मवल । बर्माय् छम्हं ध्यानगुरु नाप हे ला
 जोशं तँ पिकाय् छलफल याना हाला वय् माल । ध्यान तालीम
 काः वनाबले हे अथे हालेगु बानि जुल । गुलित होश मद्दुगु,
 गुलित मचाःगु । वसपोल ध्यानगुरु महासीसयादो नं छकः
 धेबिज्यात—ध्यान भावना धैगु छलफल धाय्गु मखु, अभ्यास
 याना थुइके माःगु ।

ध्यान भावनाय् लगे जुसेलि तँ पिहां वोसां नं तुरन्त
 चाइवल । लोभ देवोसां चाइवल । भावना वा ध्यान धाय्गु
 अभ्यास म्हं जुया वन छु तोफिता वन धाःसां ज्यू । भाः
 हाकनं पुलांगु संस्कार ल्येदना वल । पहचह पाना वल ।

एसां आः थुल्लिजा अबश्य लुमंनि तं पिहां वैबले, ततःसकं
 ल्वाय्थें हल्लेबले, अहंकार दैवइबले अथे घैगु अंग्रेजी बांलाक
 मसःसां अंग्रेजी खँ ल्हाय्बले, छकः निकः बांलाक बाखं कनेबले
 घमण्ड व अहंकार दैवो । अबले चाइवल घमण्ड दैवल घैगु ।
 छकः निकः मनं यक्को देक सामानत सिमाय् खाया कल्पवृक्ष
 दान बीबले न्हापां हे उखे सामान दुथाय् मिखा वनी । अले
 मती वनी फलनागु छगू जित लाःसा ज्यू घैथें भाशा जुइ,
 लोभी जुया वै । अले चाइ वो मने लोभ दैवल । छुयाय्
 भ्रामणेरपि किम्ह दुबले आवश्यकता अपो जुल अले लोभ
 दैवोगु मचाल ।

न्हापा न्हापा बुद्ध-पूजा याना च्वनेबले, ले^० जुइबले
 मिखा प्याखँ हू अथे घैगु चंकलपन दु घैगु मचाः । बाखंला
 कनाच्चना संयमी जुइमा धका । तर थः असंयमि जुया च्वंगु
 वाःचाः मदु । ध्यान भावनाय् छकः निकः लगे जुसैलि
 चाइवल । होश दैवल । एनं मन बसे ते थाकुनि । होश
 मदै वं ।

थः शिष्यपि दैवल । इमित्त छकः निकः फ्वाय्मा गुबलें
 गुबलें थःम्हं घैथें मदु थका दुःख ताः । अले लुमसे वै वा चाइवै
 थः नं ला गुरुया खँ फुकं मन्यनाम्ह । थः गुरुया नं तुगसे स्याः
 जुइ । आः चाइवल । न्हापा मचाः । खजा जुइ न्ह्यो चाय्के
 माःगु । जुइ घुंका जक चाल उकिं सौका दिसँ जिगु ध्यान
 बःमलानि । जि करपिनि सा को जुइम्ह तिति । दुरु थःम्हं
 तोने मखंम्ह तिति ।

जिमि बरोबर खँ जुइ फलनाम्ह भिक्षु तहंसु जुल ।
 ज्यासि बनीगु गेच्चं ! ल्हासंका जुइगु गेच्चं ! फुकं जि याना
 घाय् माम्ह । थःम्हं मयानागु नं जि याना धाइपि भिक्षुपि नं
 दु । थ्व बानि छता साब बांमला थें च्वं ।

भगवान् बुद्धं छकः धैबिज्यागु दु—हे भिक्षुपि !
 छिमिसं अहंकार छता तोता छोय् फुसा छिमित भरहन्त याना
 बीगु जिगु जिम्मा जुल ।

आः थन अहंकारयावारे हानं छकः विचाः याय्नु ।
 थ्व बांमलागु अहंकार गुबले, गन दै वैगु धैगु खँ छकः सीका
 ते माः थें च्वं ।

ध्यबा यक्को दत्त धाय्वं जि सुखनां मग्थाः, छाय्
 ग्याय्गु । जित सुं म्वाः । जि ध्यबां मनू न्याय्फु धैगु मती
 बइगु । ध्यबा मदुपिन्त ल्याखे मतेगु अहंकार दै वैगु वाःचाः
 मदु अथवा मचाया वो ।

आखः सया वोलिसे नं बाखं कने सया वोलिसे नं,
 सुनानं मयागु ज्या याय्बले नं अहंकार दैवो । अजुगतियागु खँ
 खः करपि तःधंसु जूगु चाः थः अहंकार जुयावोगु मनूतसें
 मचाः चाहे भिक्षु जुइमा चाहे गृहस्थी ।

आः थ्व खँ च्वइच्चंमेसिगु अहंकार दै वोगु वाःचाः
 मदुगु खँ छकः नं स्वेनु । आनन्दभूमी बरोबर लेख च्वइ च्वना ।
 “जि नं नुगः स्याना बल” धैगु लेख छपु च्वया । उगु लेखपा-

बारे खूब चर्चा जुल । लेख च्वया थें चर्चा जूसा, बो व्यूसा
 न्हाइपुसे च्वं । उगु लेखयाबारे थः गुरुं ध्यानाकवणं याना
 लिखित रूप च्वइ हइ बिज्यात—“अश्वघोष ! छ साब
 अहंकारी जुल । गपाय्हं जुया बोगु । छ छमह जक भिक्षु थें
 याना लेख च्वइ हल । मेपि भिक्षु थें हे मच्वन” इत्यादि ।
 थथे घेतःगु पौ खनेवं न्हापां छकः वाःचाः हे मदेक, चाहे
 मचाय्क तें पिहां वल । मनूते प्रशंसा याइगु जक यो । जितला
 पलख जोशे होश मन्त । हानं छकः “जि नं नुग स्याना वल”
 लेख दुगु “आनन्दभूमि” कया निकः सोकः लिसा काकां बोना ।
 खूब बिचाः याना । “जि थथे याना, ध्यबा मकासे ज्या याना,
 “तपाइँ मधाःसां मपाइँ घैगु भाय् अर्थात् “जि” घैगु शब्द अपो
 पिहां वल । अहंकार भाव दुध्यागु खँ खने दत । थःमहं
 च्वयागु खँ छता नित्ता थःत हे गथखेसे च्वना वल । भचा
 अहंकार पह पिहां बोगु चाल । अज्ज भतिचा तिति धका
 चाल । मेपिसं मधाय्कं छु चाइ । थ्व च्वयागु लेखे नं अहंकार
 गनं सुला च्वंगु दुला जिला मचाः । लिपा तिति चाइ ।

आनन्दभूमिइ थःगु लेख व ध्यानकुटी तथा धर्मकीर्तिया
 समाचार ताहाक याना छापे जुइगु जि मचाः । ताहाकगु
 समाचारं मेपिनि कपाः स्याः । ध्यानकुटी व धर्मकीर्तिया बौद्ध
 गतिविधिया समाचारं याना सम्पादकयात्त पक्षपातया आरोप
 वल धाय्वं तिति चाः । तेज्यू मज्यू खँ मस्यूगुलि सम्पादक जुइ
 लाय्क मजूथें च्वन । चाःहे मचाःबले सम्पादक मजुइगु बांजा
 ताया ।

समाचार व लेख छोया हइपिनि नं थःथःगु समाचार
 ताहाक घेगु मचाः । गुलि गुलिस्यां ३३ दे पुलांगु समाचार
 छापे याकेगु रहर दु । छापे मया धका घोदुथाय् तक नां कया
 घै च्वनीगु । थः योगु व ध्यवा यक्को व्युपिनिगु जक छापेयात
 इत्यादि भुनु भुनु हाला जुइगु जक मखु पी हे च्वया हेगु ।
 थुजोगु पह सुयां वाःचाः मदु । थ्व नं महकार मखा । मचाःगु
 मखा धाय् । थःथःगु पहचहपाखे छकः चाय्का यंकुसा गाकं
 शान्ति देला घेगु मनं तुना ।

मिथ्यादृष्टि

मिथ्यादृष्टि व सम्यक्दृष्टि थुपि निगू शब्द बुद्धधर्मे सस्सकं प्रचलितगु व मू वंगु जुया च्वन । जीवने कच्चवं देगु व अशान्तिथा मुख्यगु कारण हे मिथ्यादृष्टि खः । पाय्छि थुक्रिया अःखः शान्तिमय जीवनया लागी सम्यक्दृष्टि वासः थें ज्याय् खेले दु ।

बौद्ध साहित्ये मिथ्यादृष्टिया अर्थ अपो याना थुकथं व्याख्या यानातगु खनेदु गथे कि अनेक देवी देवताया शरणे बना पूजापाठ याय्गु, खुसी मोल्हुया पाप कते जू भालपीगु पुनर्जन्म माने मयाय्गु, दान बियागुया फल मदु धका विश्वास याय्गु, जातपात माने याय्गु, प्वंघः खनकि बिछुक माने याय्गु, मचा मदुम्ह मिसा अलछिना धका विश्वास याय्गु आदि फुकं मिथ्यादृष्टि खः ।

मिथ्यादृष्टिया शाब्दिक अर्थ खः मखुथे थुइका काय्गु, गलतफहमी (Misunderstanding) खः । समझदारी मदुगु नं अर्थ खः ।

धात्थें बिचा याना सोय्बले छोदी भक्ति याना जुइगु मिथ्यादृष्टिसिकं ग्यानापुगुला सुनानं छुं धाःगु खँ न्यना व खँयात अःखतं थुइका काल धाःसा व कन चर्कोगु मिथ्यादृष्टि

जू वनी । ठीक व खःकथं थुइका काल धाःसा सम्यक्दृष्टि दत्त
धका सीका काय्गु बांलाइ । बौद्ध सफू कथं दुःखया कारण
थुइका काय्गुयात सम्यक्दृष्टि धाइ ।

थौं कन्हे गुलि गुलि भिक्षुपिथाय् वना संगत यासैंलि
नखः चखः माने मयाःपि, अजिमाद्यो व गनेद्यो आदि माने
मयाना धाइपि दु तर अथे धयाजूपि गुलि गुलि कपिन्त दुःख
बीगु, थः कतिलाकेगु आदि छलकपट धाःसा छपति हे पा मजू ।
बुद्ध धर्म कथं थः जक कतिलाकेगु, थः जक सः स्यू धाय्गु
आदि फुकं मिथ्यादृष्टि खः । एव नं अवश्य मिथ्यादृष्टि खः
द्यो भक्ति याना थें द्यवं तरे याना बी घेगु विश्वास याय्गु ।

कीसं व्यावहारिक जीवने मिथ्यादृष्टि गुलित हानि-
कारक घेगुपाखे विचा याय् माला च्वंगु दु । उदाहरणया लागी
छपु बाखं धाय्ला घटना धाय् थन न्ह्यथनेगु उचित खना ।

निम्ह पासा मिले जुया बछि बछि लाय्तया तापाक
छथाय् बनय् ज्या वन । तापाक गामे वना व्यापार यावना
ध्यबा यक्को दय्क कमाय् यानाहल । इपि पासापि निम्हमध्ये
छमेस्या दृष्टि बेकोल । अथे धयागु ध्यबाय् लोभ वना मिथ्या-
दृष्टि जुल । मतलब ध्यबा अपो थःगु लहाती लाके माल ।

व दृष्टि बेकोम्ह पासां घाल—एव धन फुक कीसं
छेय् यंके मज्यू । कीथाय् त्वा.यापि ताले मला । थःथितिपि
नं ताले मला । उकिं माछि जक कीके तया थन जंगले बँय्
म्हुया सुचुका थके । कीत मालीबले काः वय् मज्यूला ?

पासाम्ह स्वजाम्ह जुया च्वन । छस्कापंजा छुं मस्यूम्ह
जुल । ध्यबा अनसं बँय् थुनाथकल ।

मिथ्यादृष्टिम्ह कतिलाके सःम्ह पासां ला लिपा छन्हुः
चान्हे वया धन फुकं खुया यंकल । वं थः अबुयात नं खं
स्यन—स्व बाः ! धन फुकं कया ह्यधुन । जि पासयात खुं
पाः याय्बले ल्वापु जुइ । बाः फलनाथाय् जंगले भ्वाभःगु
सिमाया दुने सुला च्वं । बृक्षदेवता जुया च्वं । जिपि निम्ह
वया नालिस बीबले उम्ह खुं खः धयाव्यु । अले ध्यबा
पचे जुइ ।

थथे खँ मिले याय् धुंका मन बेकोम्ह, स्वजाम्ह पासा
याथाय् वना धाः वन—पासा, जहान यको दु । ध्यबा फुत ।
कीसं बँय् थुनाबयागु व ध्यबा काःवने माल नु । निम्हं वन ।
म्हया स्वःबले धन छत्ति मदु । अले ध्यबा खुया काःमेस्यां
सम्यक्दृष्टिम्ह पासयात धाल — “छला धर्मात्मा धका च्वनांला
हद कंगः खनी । धनच्वंगु धन खुया कयाका मखुला ?”
थःमन्तुं खुया कया, मकामेसित खुं धका पाः यात । थज्योपि
मन्तूत अबलेनिसें आःतकं दनि ।

निम्हेस्या ल्वापु जुल । स्वजामेसिनं धाल थ्वला
तस्सकं अन्याय अत्याचार जुल । जि खुया मकया ।

मिथ्यादृष्टिम्हेस्यां धाल—धन की निम्ह ल्वानां
छुयाय् । साछि सुं मदु । हुँकन सिमाय् देवता दु । अन वना
कीगु ल्वापुया खँ कने । की निम्हे सु खुं खः व बृक्षदेवतां
धाइ । देवतां धाःथे याय्गु नु धका निम्हं वन ।

ल्हाः बिनित् याना प्रार्थना यात—हे प्रभु ! जिपि
निम्हेस्या त्वापु जुल । खुं सुथें ? निसाब याना विज्याहूँ ।

नकलोम्ह देवतां स्वजाम्हेसित खुं धयाहल । अले
स्वजाम्हला मुक्कं ग्वाज्योम्ह मखु सनि । वंला थ्व देवताला
मिथ्यादृष्टिम्ह सनी धात्थें देवता खःसा अन्याय कथं त्वापु
छिने याइ मखु । सकलिम्ह द्यो खः मखु धंगु सीके माल धका
सिमाया छत्राखेरं मि तयाबिल । नकलिम्ह मिथ्यादृष्टि देवता
प्राण बचे याय् माला तिन्हुया पिहां वया धाल—

जिमि काय् मूर्खम्ह जुया जि क्नेलि सी त्यंगु । जिमि
काय् हे खुं खः छ मखु धयाबिसेंलि ध्यवा बछि बछि इनाकाल ।

थन निम्हमध्ये छम्हस्या दृष्टि बेकोल अर्थात् मिथ्या-
दृष्टिक जुल । मेम्ह सम्यक्दृष्टिम्ह जुल । मन बेकोम्ह पासां
याना शान्ति मजुल ।

थन छम्ह मिथ्यादृष्टि जूगुलि वया संकल्प नं मिथ्या
जुल । वचन मिथ्या जुल । ज्या मिथ्या जुल । जीविका मिथ्या
जुल । प्रयत्न, होश व एकाग्रता फुकं सम्यक् मजुसे मिथ्या
जुल ।

उकि थ्व मिथ्या ग्यानापु, तस्सकं खतरा । द्यो पुज्या
जुइगु मिथ्यादृष्टिसिकं मखुगु मती तया ज्या याय्गु व खें
स्हाय्गु क्कन हे मज्यू ।

मेगु मिथ्यादृष्टि दु सुं मनुयाबारे सुनानं व मनु
थज्योम्ह धका न्यंकातल, वहे आधारे खः मखु विचा मयासे

[३०]

अथे हे सः धका विश्वास याना व यागु ज्यायावारे मखुथे मती
तय्गु नं मिथ्यादृष्टि सः ।

अशोक महाराजया तःम्ह मछि महारानिपि दु ।
पालंपाः याना रानिपिन्थाय् छं वनीगु जुया च्वन । छनु
तिष्यरक्षिता धैम्ह महारानियाथाय् वनेगु पाले लिबाक
बिज्यात । तिष्यरक्षिता महारानिया आय्बुया च्वंगु जुजु गबले
वै धका ।

अशोक जुजु इले मध्यंबले पाप मती तैच्वन । जुजु
थ्यनेसात न्यन—महाराज थौं छाया लिबागु ? गन बिज्याना
च्वनागु ?

लिसः बिल अशोक जुजु—सः थौं बुद्धगयाया बोधि-
वृक्षमा क्वय् ध्यान याना च्वनागु तस्सकं आनन्द ताल । उकि
भचा लिबात ।

महारानिया दृष्टि पात । ये ! जि स्वयाः नं व सिमा
योका मखुला ? व सिमायात जि बाकितय् मखु धका पाय्के
बिल । थ्व नं मिथ्यादृष्टि सः ।

खःगु खं नं न्हाथासं ल्हाय् मज्यू

संसारे शक्तिशालीगु छुं वस्तु दुसा व खः सत्यवचन ।
 थुकी मैत्री नं दुध्याय् माः । सत्यवचन मयोपि सुजक दे ।
 उकि न्हाथासं न्हागु पदवी च्वंसां सत्यवचन ल्हाय् धकाः
 वाचा ल्हाय्मा अथवा प्रतिज्ञा याय्मा न्यायाधीसं नं वकीलतसें
 नं सत्यगु जक खँल्हाय् धकाः शपथ ग्रहण याय्मा भिक्षुपिसं व
 भिक्षुपिथाय् वनीपि बौद्ध उपासकपिसं नं पञ्चशील काइबले
 मखुगु खँ ल्हाय् मखु धकाः प्रतिज्ञा याः । पालन मजू थथःपिसं
 जक स्यू ।

सत्यवचन धाय्बले बांमला धाईपि मडु थें च्वं तर
 थौंकन्हे सत्यवचन ज्याय् खेले मडु धैच्वंगु न्यने दु । अपोयाना
 थथे धैच्वनीगु व्यापार क्षेत्रे व सरकारी कारोबारे खः ।

थन सत्यवचन धकाः खँ न्हाथना च्वनागु सकसिनं नं
 न्हाबले न्हाथासं खःगु खँ पिज्वय्के हे माः धाय्त मखु ।
 सत्यगु खँ जूसां न्हाथासं ल्हाय् मज्यू धैगु खँ थुइकाबीत च्वसा
 न्हाकागु खः ।

महामानव गौतम बुद्ध छम्ह सत्यवादी खः । अय्सां
 वसपोलं हे किसान गौतमीया सीम्ह काय्मचायात म्वाइगु वासः
 दय्काबी धैबिज्यात । छाय् धाःसा अबले किसान गौतमीयात
 मेपि वैद्यतसें सी धुंक्मूह मचा म्वाइ मखुत, वासः मडु धकाः

सत्यगु (खःगु) खँ धाःबले व मयजुयात विष जुल व उई जुल ।
 उकि गौतम बुद्धं व शोकाकुलम्ह किसान गौतमीयात मचा
 म्वाइगु वासः दय्काबी तर सुं छम्ह हे मसीनिगु शुद्धगु छेँय
 वनाः तू छपासः माना हति धैबिज्यात । किसान गौतमी थः
 मचा म्वाकेगु वासःया लागी तू छपास काः वंबले सुंनसुं सी
 धुंकुगु छेँ जक ध्वदुल अले वं सीकाकाल कि सकलें सी मानि
 छाया धाःसा सुं मसीगु छेँ लुइके मफुत ।

गुलि गुलि कट्टरपिसं धैच्वं जि सत्यगु खँ धाहे धाय्,
 छाया ग्याय् माःगु दु, नुगले स्याःसा स्यातका । अथे धैच्वंमेस्यां
 थ्व मथू कि खःगु जूसां व खँ धाय्बले छुं ज्यावें मखु । वाद
 विवाद जुया छथ्वःया निथ्वः जुइ । एकताया पासय् अनेकता
 जुइ । थःत न परपात नं छुं कल्याण मजुइगु सत्यगु जूसां
 धाय्मज्यू धकाः महामानव गौतम बुद्धं अभय राजकुमारयात
 धैबिज्यागु खँ मज्जिम निकायसं उल्लेख जुया च्वंगु दु । उकी
 थथे नं धैबिज्यागु दु—सत्यगु खँ ल्हाय्त मुयातं हित जुइगु
 जूसा बया नुगले स्याःसां धाय् ज्यू ।

छकः अजातशत्रु जुजुया महामन्त्री वर्षकार ब्रम्ह गौतम
 बुद्धयाथाय् वनाः थःगु बिचाः प्वंकल—भो गौतम ! मिखां
 खनागुयात खना धाय्गु, न्हाय्पनं न्यनागुयात न्यना धाय्गु,
 शरीरं थियागुयात थियागु, थःम्हं स्यूगु व थःत अनुभव जूगु
 खँ कनां छुं दोष महु, पाप मलाः, थ्व जिगु बिचार खः । थुगु
 बारे छःपिनि छु विचार खः ?

महामानव गौतम बुद्धया लिसः खः—हे ब्राह्मण !

शुको सहमति मद्दु । न्हागुं खनागु खना धाःज्वीगु मिले मजू ।
 गुगु खनागु खः व खना धाय्बले मेपिन्त अहित जुइगु, ल्वापु
 पिहां वैगु जूसा खनागु जूसां खना धाय् मज्यू । गुगु खनागु खः
 व खना धाय्बले मेपिन्त नं थःत नं भि जुइगु जूसा जक खना
 धकाः कनेज्यू । अथे हे न्यनागु थियागु, अनुभव जूगु व स्यूगु
 खँ नं खः ।

गौतम बुद्धया ध्व खँ साप हे व्यावहारिक जू । आचार्य
 रजनीसं थःत अनुभव जूगु व थःम्हं स्यूगु खँ कन वा प्रकटयात ।
 निसःम्ह मिसानाप यौन सम्बन्ध तथाः धका व यौन सम्बन्धौ
 अनुभवया खँ कंगु सत्यगु खःसां व्यवहारे व धार्मिक जगतयात
 मलो व आःपासिया नुगले स्यात । ध्व मिले मजू धंगु खँ
 उदाहरणया लागी जक न्ह्यथनागु खः, उकि गौतम बुद्धं
 धैबिज्यागु, खनागु, अनुभव जूमु व स्यूगु न्हागुं खँ कने मज्यू व
 धाय् मज्यू । त्रिपिटक बःकया नं जिद्दिवाल जुया हाला च्चने
 मज्यू ।

धर्म व कर्तव्य

धर्म घेगु आःपाःसिनं थबीका च्वंगु हे पूजाभाजा व विहार मन्दिर दय्केगु जक थें च्वं । स्वां धुं धुपांय तयाः पूजा याय्गु जक धर्म मखु छाय् धाःसा पूजायाना च्वनाया नाप नापं कर्तव्य नं पालन याय् फ्य्के माः । अये घेगु थःथःपिसं याय् माःगु ज्या इमे व्यले पूर्वके फुसा थवंथवे उपकार ग्वाहालि बी फुसा कर्तव्य पालन याःगु ज्वी । भले स्वां धुं धुपांय ज्वनाः पूजा याः जुया थें पिनं नं धर्मात्मा दुने छेँ नं धर्मात्मा ज्वी । कर्तव्य पालन मयाय्कं धर्मया मू दैमखु । कर्तव्य व धर्म नित्ता ग्वाहालि बाय् मज्यूपि व ला व लुसिथें मिले ज्वी माःपि पासापि धाःसां पाइमखु ।

सुयागुं जीवने छुं बाःधा मदेक सुखपूर्वक जीवन हनेत मेपिनिगु सहयोग माः । भाइ-पासापि नाप सम्बन्ध तय् माः । उकिया लागी बुद्ध धर्म कथं परस्परे सहयोग याय् माः । थुकियात कर्तव्य पालन व धार्थ्येया धर्म धाइ । तथागत बुद्ध साधारणरूपं कना बिज्याइगु व आःपाःसित ज्या खेले दुगु धर्म खः कर्तव्य पालन याय्गु । थुकी नं मुख्यगु खँ कना बिज्याइगु शुद्धगु नुगलं ग्वाहालि बिया कर्तव्य पालन याय् माः ।

मनू छम्ह सामाजिक प्राणी खः । अय्सानं समाजे ग्वाहालि सम्बन्ध बांलाकातय् माःगु मां-बी व मचा-खाचा कलाः

काय्-म्ह्याय् अले गुरुपि नाप खः । थुपि परिवारतय्गु जीवन
वांलाक न्ह्याना च्वनीगु हे थःथःपिसं याइगु कर्तव्य वांलासा
जक खः । अथे धैगु माँ-अबुं काय्-म्ह्याय्प्रति याय् माःगु थःगु
कर्तव्य, काय्-म्ह्याय्पिसं माँ-बौपिन्त याय् माःगु थःगु कर्तव्य,
शिष्य व गुरुया बिचे निखलःसिगुपाखें थःथःपिसं याय् माःगु
कर्तव्य पालन ज्वीमा ।

बुद्धं उपदेश याना बिज्यागु—‘सिगालोवाद सूत्र’ कथं
समाजया अंग खूगु दु—(१) माँ-बौ (२) गुरु वा शिक्षक
(३) कलाः मचा-खाचा (४) हितैषी पासापि (५) कर्मचारी
(ज्यामि) व मालिक (६) व श्रमण ब्राह्मणत (त्यागीत) खः ।
एव सूत्र अनुसार समाज धैगु हे थुपि खूगु अंग थें च्वं ।

अथे धाय्बले करपिन्त गुहालि बियाः उपकार याना
कर्तव्य पालन यात धाःसा थःत नं अवश्य उपकार याइपि दै
धैगु खः । थुकथं परस्पर (थवंथवे) कर्तव्य पालन जूसा व
समाजया सुरक्षा न्ह्याबलें जुया च्वनी, गौरव व मान मर्यादा
दै च्वनी ।

कर्तव्य व अधिकार

थन कर्तव्य नाप अधिकार नं न्ह्येने च्ववै । तर
अधिकार धैगु कर्तव्य पालन मज्जीकं दै मखु । आपाःसिया
कर्तव्य पालन मयासे अधिकार काय्गु जक खँ ल्हाना च्वनी ।
बुद्धया उपदेशकथं सकसिनं कर्तव्य पालन याय् हे माः । कर्तव्य
पालन मयात धाःसा वयात दण्डपावे ज्वी । बौद्ध साहित्ये

अधिकारसिकं कर्तव्य पालन याय् गुली अपो बल बियातः गथे कि मां-अबुपिनिपाखें काय्-म्ह्याय्पिन्त उपकार याना कर्तव्य बालन याय् माःगु दु । काय्पिनिपाखें मां-बौपिन्त याय् माःगु कर्तव्य धमं दु । निखलसिगुपाखें थःथःगु कर्तव्य पालन याय् माःगु पूवने माः । अले अधिकार नं दै ।

मां-बौया कर्तव्य छु ले ? काय्-म्ह्याय्पिन्त मभिगु संगतं बाय्काः भिगु लँपुइ तयाबौगु कुतः याय्गु शिक्षित याना मचा-खाचातय्त थःगु तुति च्ची फय्का बौगु हे परम कर्तव्य खः ।

काय्-म्ह्याय्पिसं बैसवंपि मां-बौया पालन पोषण याय्गु छेँ याय् माःगु ज्या याना बौगु, मां-बौपि नं मखुगु लँप्वी लाना च्वंसा उकिं तापाका भिगु मार्गे तयाबौगु, कुल मर्मादायात रक्षा याना बौगु परम कर्तव्य खः ।

थ्व निगु पक्षं नं थःथःगु कर्तव्य पालन यात घाःसा निखलःसिया स्वापू साप बांलाइ । परस्परे गौरव न्ह्याबलें दै च्वनी । थःथःपिसं याय् माःगु ज्या तिमप्यन कि कचवं दै वै ।

मचा-खाचातय्गु भविष्य उज्ज्वल ज्वीत मां-बौया आशीर्वाद माः । अथे आशीर्वादया पात्र ज्वीकेत काय्-म्ह्याय्पि मां-बौया भि याइपि ज्वी माः ।

“मातापितानुकम्पितस्स महानाम कुलपुत्तस्स वुद्धियेव पाटिकंक्षा नो परिहानि” धैगु अंगुत्तर निकाये च्वंगु पाठं बांलाक सीदु । थःगु शक्ति दय्कं नं मां-बौपिन्त वास्ता मयाय्गु पतनया

कारण जक मखु चण्डालम्ह खः धकाः पराभव सूत्रे व वसल सूत्रे घेतःगु दु ।

गुरु शिष्यया सम्बन्ध

थौया समाजे गुरु-शिष्यया बिचेया सम्बन्धला कन महत्वपूर्ण जू । सिगालोवाद सूत्र अर्थात् गृही विनय धैगु सफुती व्याख्या याना तःगु अनुसार गुरुया कृपा पात्र ज्वीत गुरुया अनुशासने च्वने फय्के माः । गुरुयाप्रति आदर गौरव दय्मा । थुकथं व्यवहारे छ्यले फुसा गुरुयापाखें दयापूर्वक शिष्ययाप्रति पुरे याय् माःगु कर्तव्य पालनया रक्षाया व्यवस्था नं पूरा ज्वी । थन नं निखें परस्पर कर्तव्य पूरा ज्वी माःगु खें उल्लेख जुया च्वंगु दु ।

निम्हतिपूया सम्बन्ध

कलाः-भाःत निम्हसिया सम्बन्ध नं गाक्क महत्वपूर्ण जू । सारा समाजया दुस्यो हे थ्व धासां पाइमखु । दम्पति जीवन सुखमय मजुल धाःसा सारा परिवार सुखमय जीवनं तापाइ अले सारा समाजे वहे ल्वे सरे ज्वी । व्यक्तिया समूह-यात समाज धाइ । व्यक्तिया शुरुवात नं दम्पति जीवनं ज्वीगु । उकिं दम्पति जीवन सुमधुर ज्वीमा । थौया संकीर्ण समाजे निम्हतिपूया जीवन संघर्षपूर्ण व ह्वापुं जाया च्वंगु दु । थुकथं अशान्तगु दम्पति जीवनया बातावरणे व्वलंपि मचातय्त बांमलाःगु असर परेज्वी । इमिगु मने प्रभाव भिगु च्वनी मखु । मचाते लागी न्हापांयाम्ह गुरु हे माँ-बो खः । इमिगु लागी

म्हापांगु पाठशाला नं छे हे खः । उकि कलाः—भाःत निम्हस्या
अर्थात् मां—बो निम्हस्या चित्त सुमधुर बा लः व दुरु थें मिले
ज्वीमा । अले मचातय्गु भविष्य बांलाइ ।

मिसा मिजंथा सेबिका वा दासि मखु । पारिवारिक
जीवने मिसा मिजं निम्हं बराबर अधिकार दुपि मालिक वा
रक्षक खः । निम्हसिगुपाखें कर्तव्य पालन ज्वीमा ।

निम्हतिपूया जीवन सुखमय व म्हाइपुसे च्वंकेत वं
वयागु, वं वयागु स्वाहालि काय्मा, उपकारक ज्वीमा । भाःतया
दुःख ज्वीबले मिसां बछि इनाकाइ । कलाःया दुःख ज्वीबले
भाःतं बछि इनाकाइ । थः कलाःयात सःतेबले नं यो पहलं
सःताः व्यवहार याय्मा धकाः भगवान् बुद्धं धैबिज्यागु दु ।
फीथाय्मा पासापिनि न्हाःने नं म्हुतुल्हाना व्वःविया भुतुचा,
म्हासि, न्हाय्मदु धकाः सःताः व्यवहार याय् यो । अथे समाजे
मल्वेक व्यवहार यातकि मिसायापाखें सहयोग सौहादंपूर्वकं
वैमखु । याय् मज्युगु ज्याय् लगे मजुसे, विश्वास घातगु ज्या
मपासे च्वने फुसा मिजंनं मिसाप्रति कर्तव्य पालन याःगु ज्वी ।
दैनिक जीवनयात मदेक मगाःगु वस्तु चुलाका बीगु ध्व नं
कर्तव्य खः ।

मिसां छेया सम्पत्ति सुरक्षा याय्गु, पाहांवोपिस्त
सत्कार याय्गु व छेया ज्याय् विचार गाकाः सरक्षण याय्मा ।
थुकथं परस्पर कर्तव्य पालन जुल धाःसा दम्पति जीवन पलेस्वां
थें हिंसि दै ।

पासापिनि सम्बन्ध

समाजे मां-बो काय्-म्ह्याय् निम्हत्तिपूया गुलि महत्व दु उलि हे पासां पासाया बिचे महत्व दु । पासा धैम्ह समाजया अभिन्न अंग ज्वी धुंकल । पासा मदय्कं सुं नं जीवन हनाच्चने फेम्खु । जीवन उन्नति याय् फेगु हे हितैषी पासापिनिगु संगतं खः । सम्पत्ति मध्ये दकसिबे महत्वपूर्णगु व मूवंगु धकाः भगवान् बुद्धं व्यग्धपज्ज सूत्रे धया बिज्यागु खः कि कल्याणमित्र हे सम्पत्ति ।

आपालं मनूत मखुगु लेंप्वी वनीगु हे थःम्हं संगत यानाम्ह पासाया स्वभाव स्वया खः । भिम्ह पासा चूलाःसा जीवन नं भिनावनी थें स्यनिगु नं मखुम्ह पासां याना खः । उकिं खः तथागतं धैबिज्यागु—“नभजे पापके मित्ते नभजे पुरिसाधमे” अर्थात् पापी व अधर्मिणि पासापि नाले मज्यू संगत याय् मज्यू । हितैषी पासाया कर्तव्य खः । थःम्हं आश्रय यानाम्ह पासा मखुथाय् जूसा अनं मुक्त याना भिथाय् तय्गु । फुगु उपाय याना आपतपरे जूम्ह पासायात उपकार याय्गु । समाजे थथे भिणि पासा नाला च्वनेफुणि व सम्बन्ध तय्फुणि थाहांवना गौरव दयाच्चनी ।

बुद्धया वचनयात नुगले थनेबले

बुद्ध वचन मक्वं दु । फुक्कं घेथें बांला । एसां बुद्ध
वचन मध्ये बांलागु योगु छगू स्यया थन जित्त अनुभव जूगु
खँत प्वंकेत्यना ।

न परेसं विलोमानि न परेसं कता कतं
अत्तनोव अवेक्खेय्य कतानि अकतानिच

अर्थ— करपिसं छु या छु मया धका च्यूता तया जुइगु-
सिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोय्गु उत्तम ।

एव बुद्ध वचन धम्मपद घेगु सफुती च्वंगु खः । एव
बुद्ध वचन सोय्बले साधारण थें च्वंसा नं बांला थें च्वंसा नं
थुइका व्यवहारे छ्यले अपु मजू । संसारया मनूत चाहे गृहस्थी
जुइमा चाहे भिक्षु त्यागी सन्यासि जुइमा सकलें घेथें थन
न्ह्यथनागु बुद्ध वचनया मःसः जुया च्वंपि खः । छाया घाःसा
मपोलं मपो मनूत करपिनिगु दोष जक खना च्वंपि व माला
जुइपि, थःगु दोष मखंपि । करपिन्त न्वाय् सःथें थःत न्वाय्
मसःपि । करपिसं थःत न्वाइगु मयोथें थःम्हं मेपिन्त न्वाय्बले
मयो धेगु मथूपि । एव खँ च्वैच्वं नं थ्वहे कोले ध्याम्ह खः ।

थन न्वाय्गु घेगु बांमलागु शब्द मखु । न्वाय्गु घेगु
करपि सुधार जुइगु खँ खः । उकि न्वाय्गु बांलागु खँ खः ।

करपि भि याय्त न्वाय्गु, दोष मालेगु जुइ मखु । थन करपिसं छु या छु मया धका सो जुइगुसिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोय्मा धाःगुया अर्थं छक बांलाक थुइकेमा थें च्वं । थः हितैषीपि अथवा लिक्क च्वंच्वनेमापिसं मखुगु ज्या याना च्वंसा सुं क मस्यू पह याना च्वं धाःगु मखुथें च्वं । थुजाथाय्ला सुं क मच्चंसे न्वाय् हे माली ।

आः जित योगु बुद्ध वचनयाबारे खँ न्ह्यथने । “करपिसं छु या छु मया धका सोजुइगुसिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोय्मा” थ्व बुद्धया उपदेश शान्तिया लागी वासः थें खेले दु । थौंकेन्हे अशान्तिया वातावरण जुया च्वंगु करपिनि दोष अक मालेगु बानि जुया च्वंगुलि खः । थःगु दोष मखंगुलि वा तोपुयातःगुलि खः । आत्मालोचना अर्थात् थःगु दोष थःम्हं खंसा उस्त त्वापु-ख्यापु धैगु दैमखु । विश्वया अशान्ति नं थःथःगु दोष मखंगुलि खः ।

बुद्ध धर्मया गुण मध्ये आत्मालोचना व आलोचना याय्गु छगू तःधंगु गुण खः । आत्मालोचना मयातलेयात आर्थिक समाधान जूसां शान्ति दैमखु । करपिसं छु या छु मया धका सोजुइगुसिकं थःम्हं छु या छु मया धका सोजुइगु उत्तम धाःगु बुद्ध वचन नुगले थनाबले— थः शिष्यपिसं ज्या द्वंकीगु व खँ मन्यनीबले नुगले स्याः । अले थःम्हं नं व हे ज्या द्वंकागु व थःम्हं नं थः गुरुया खँ मन्यनागु लुप्रनीबले मन याउंसे च्वं ।

न्वाय्गु धैगु नं शिष्यपिनि उन्नतिया लागी जुइमा न कि बाधाया लागी । मखुथे थुइका न्यनाखेंय् बिश्वास याना

गुरुमेस्यां न्वागुलि अहिंसक अंगुलिमाल ज्यानमारा जुल । थन
 अंगुलिमालया अन्ध गुरुभक्ति याना नं व मनू स्याइम्ह जुल ।
 बुद्ध धर्म कथं गुरुं धाल धाय्वं विचाः मयासे सिरोपर याना
 गुरुं धाःगु व याःगु ठीक जू धाय्गु मिले मजू । अषिवेकी
 गुरुभक्ति मिले मजू । अभाग्यया खँ धाय्ला छु धाय् परम्परागत
 कथं गुरुया वचनयात व सफुती च्वेतगु बुद्ध बचन धाय्बंतुं
 मुक्कं सिरोपर याय्गु बानि जिके मद्दु ।

बुद्ध धर्म छेकि तय्गु व छलकपटयात थाय् मद्दु ।
 छलकपट धैगु राजनीतिइ जक दु । व नं सैद्धान्तिक शास्त्रे
 मखु व्यवहारे जक । अंगुलिमालया गुरुं छलकपट म्हिता छेकि
 तःगुलि अहिंसकम्ह मनू हिंसक जुल ।

सकस्यां छता छता बानि वैचवनीगु जुया च्वन । थ्व
 च्वैच्वमेस्या नं बानि छता दु थःम्हं धैथे जुइमाःगु, एकोहोरी
 जुइमाःगु । मतलब धाय्साथ व मती तय्साथ याय्माःगु,
 आसेनि धाय् मज्यू ।

शिष्यपिन्त थःम्हं धैथे ज्या मयातकि छकलं धाय् धुंकी
 आमज्योगु पह बांमला । म्हासा छेँ हूँ । अले थःम्हं नं थः
 गुरुया खँ मन्यनागु लुमसे बइबले मन याउँसे च्वं ।

गुबलें गुबलें लेखकतसें करपिनिगु लेख अनुवाद याना
 थःम्हं च्वयार्थे थःगु नां तया छापे याइगु खनीबले मिले मजूगु
 व मलोगु ज्या यात धैथे मती वो अले थःम्हं नं न्हापा अथे
 यानागु लुमनीबले अपो कल्पना मजू थः नं अथे हे जुइ धुन धैगु
 लुमं अले मन याउँ ।

गुगुं पत्रिकाय् लेख छोय्बले खं लिकया चिकिहाक
 याना छापे याना हइबले भतिचा सुख मताः थें च्वनी । अले
 थःम्हं नं सम्पादक जुया करपिनि लेख चिकिहाक याना छापे
 यानागु लुमनीबले मन याउंसे च्वं । नुगः मछिगु लनावं ।

करपि तःसकं हाला ल्वाना च्वंगु खनीबले बांमला थें
 च्वं तर थः नं छक निक अथे हाला जंगलो पहलं ल्वानागु
 लुमनीबले छचों कुछु अले ल्वानाच्च्वंपि खना द्वेष पिहां वोगु
 मदया वं ।

विहार विहारे वइपि मस्तसें भगवान् बुद्धयाथाय् बा
 गनं द्यो दुथाय् छाइतःगु मरिचरि व दक्षिणा (ध्यवा) खुया
 काइगु खनीबले गज्योगु बांमलागु चाला घथें मती वइ । अले
 थःम्हं नं मचाबले गुम्बाय् व गनं गनं घलं दे वनाथाय् अण्टमी
 अत च्वं वनाथाय् द्योयाथाय् छाइतःगु ध्यवा व मरिचरि खुया
 कयागु लुमना वइबले थः नं जा अथे ख.नि धंगु मती वो ।

गनं विहार दय्का च्वंथाय् चन्दा ब्यूपिनि नां न्यंका नं
 च्वनी च्वया छापे नं याइथाय् गुलिसिगुं नां तोफिना च्वने यो ।
 गुलिसियां नां पिहां मवो धका सुख मताः । अथे हाला च्वंगु
 ताइबले त्याग याना बी धुंका अथे मधाःसां ज्यूथें च्वं धका
 मती जक तय्गु मखु बाखं कनिबले नं धेच्वनाम्ह जि नं गनं
 गनं समारोहे न्ववानागु दैबले बा गनं चन्दा बियागु दैबले नां
 पिहां मवलकि सुख मताः । मेपिनि नं अथे हे मखा जुइ धंगु
 लुमनी । करपिन्त बाखं कनीमेस्या नं थथे जू खनिका धथें
 मती वं ।

थुकथं इलेबिले थःम्हं छु याना छु मयाना धंगु बाला
 स्वेबले थःगु दोष खना उकेयात सुधार याय्गु भवसर दे, अथे
 हे थःम्हं याना च्वनागु बांलागु गुण खना वयात कन क्वातुकेगु
 संभव जुइ । उलिजक मखु मेपिसं नं गलित याइबले मनूया थ्व
 कमजोरी खः धका समकदारी देका थःगु मन याउंके च्वनेसइ ।
 करपिनिगु कमजोरीयात जक दोहरे याना स्वाना च्वने माली
 मखु । थजागु गुण दत धाय्वं याउंके म्वाय् सइ, परस्पर
 सद्भावना व समकदारी देके फे, गुकि याना कीगु छे परिवार
 समाज न्ह्यैपुसे च्वनी । धर्मयात जीवने छ्यले सय्केगु ।
 बुद्धयाप्रति थ्व हे दुग्गःगु पूजा खः । बुद्ध धर्म व्यवहारे छ्यलागु
 जुइ ।

Dhamma.Digital

अशान्ति गुबलें तनीमखु

अक्कोच्छि मं अवधि मं अजिनि मं अहासिमे
येच तं उपनय्हन्ति वेरं तेसं न सम्मति ।

अर्थ—जित बोबिल 'जित दान', 'जित त्याकल' जिगु
लुटेयात धका गुम्हसिनं बारंबार मती तई उम्हसिया वेर
(अशान्ति) गुबलें तनी मखु ।

ध्व गाथा (श्लोक) त्रिपिटकया खुद्दक निकाये च्वंगु
"धम्मपद" धैगु सफुती च्वंगु खः । छन्हु ध्यानकुटी च्वंपि
श्रामणेरपिन्त थुक्किया व्याख्या याना व्वंका च्वना । व्वंका
च्वनामेस्या व्वंके हे मसः थें, मछि थें च्वन । जितःतुं लागु
खें जुया च्वन । उखुनु लाक हे नुगले स्याइगु खें प्यंकल बा
धागु जुया साप मन सुख मदें च्वंगु ई जुया च्वन । बुद्धया
वचन नुगले थथं खूब मने संघर्ष जुल । मने तस्सकं दुनेध्यंक
धसे जुल । जित बोबिल, जिगु खें मन्यन धैगु जक लुमना नुगः
हीसे च्वंच्वन । धात्थें नं मेपिसं नुगले स्याक्क धागु खें लोमंका
छोय् फुसा मने द्वेष भाव तना याउंसे च्वनीगु खः हे खः ।
बुद्धया खें ब शिक्षा वांलासां व्यवहारे छ्यले अपु मजू धैथें
मती वेंच्वन ।

थन सहयाय् मागु खें पिहांबल । प्रश्न छु धाःसा

सहयाना थें बुद्धया पाले थें बोफिया च्वंम्ह बा घयागु खँ मन्यं-
मेस्या मन नाइया मवं । मेळतं घाय्माल घाःसा मेपि ज्ञानि
मजू, थःगु दोष थःम्हं सुइकार मया, द्रन खःका घका मती
मतः । अज्योबले छु याय्गु जिके जिसः मदु । बुद्धया पाले
मभिपि सिखे जू, मन हिला ज्ञानि जू । भाः जथे मजू ।
दकसिबे थाकुगु लुटे याइबले लोमंका छोय् साब थाकु । तर
बुद्धं धैबिज्यागु खँ शत प्रतिशत सत्य खः । जिगु लुटेयात
घका मने बारंबार लुमंका च्वनेबले शान्ति मदु, मने डाह
जुइका च्वने माः छटपटे जुइका च्वने माः । डाकुं लुटेयाना
कागु लुमंका नुगः मछिका च्वनाया छु फाइदा । लोमंका
छोःसा भानन्द । मेहनत याना कमाय् याय्गु उत्तम ।

मेगु छगू खँ बा घटना न्ह्यथने । कल्याणमित्र सत्य-
नारायण गोयन्का बर्माया छम्ह उद्योगपति खः । तर बौद्ध
ध्याने लगे जुल । अन समाजवादी सरकार वल । दक्को
सम्पति सरकारं लुटेयाना काल । बौद्ध ध्याने लगे जूम्ह जुया
बुद्धया शिक्षा लुमंका “जिगु लुटेयात” घका बारंबार मती
मतसे मनं याउँकल । भाः वेक ध्यानगुरु जुया भानन्दं दुःख
मदेका च्वंच्वन । बुद्धं धैबिज्या थें जित बोबिल, जिगु लुटेयात
धैगु मती मतःबले शान्ति जुल ।

सत्यनारायण गोयन्का थेंतुं मेम्ह मुस्मा उद्योगपति दु
वयागु नं सम्पति सरकारं काल । व नुगः मछिका खख्वं
मिखा कां जुल । पाकिस्तान बिस्युं वन, वनं बंगला देश वन,
वयात शान्ति मदु । बंगला देश तोता नेपाः वल । मिखा कां

जुया च्वंगु थःगु मिखां खना । आतक नं खोया च्वन तिनि ।
 वया मने शान्ति मदु । लोमंका छोगु जूसा सत्यनारायण
 गोयन्का छम्ह हिन्दू जुया बुद्धया शिक्षां शान्तिमय्गु जोवन
 हना च्वथें याउँक हना च्वनेदें । जित नं नुगले स्याक्क घाःगु
 जक लुमना अशान्ति जुया च्वंगु बुद्धया शिक्षा व सत्यनारायण
 गोयन्काया खँ लुमंका मन याउँका । एसां च्वबुक तोता छोय्
 मफुनि ।

माः वनेनु गौतम बुद्ध—“जित बोबिल” धका मती
 तल धाय्वं न्हाबलें मने वैरभाव वा अशान्ति जुया च्वनि
 धका छाय्, सुया कारणे घैबिज्यागु घैगुपाखे ।

बुद्धकालीन घटना खः । भगवान् बुद्धया ककाया काय्
 बाज्यो वंका भिक्षु जू वन । व छम्ह बुहा जूसां ज्ञानं मचा
 तिनिम्ह । म्ह नं तग्वारा, उकिं वया नां थुल्लतिस्स जुल ।
 वया मती खः भगवान् बुद्ध हे थः दाजु तःबाया काय् जूवले
 छुकिया धन्ना । उकिं अहंकार बढे जू । सय्का सीका तःगु छुं
 मखु । न्यने कने याना सय्के घैगु नं कुतः मदु । निहं निहं
 महास्थविर थें बैठके वा सभाभवने मुख्यगु आसने सान्जिक थें
 च्वंच्वन ।

पिनें पाहां भिक्षुपिं भगवान् बुद्ध दर्शन याय् धका
 स्थविरपिं भिक्षुपिं बिज्यात । भिक्षु पिनिगु नियम कथं आगन्तुक
 भिक्षुपिन्त पिनें बिज्याइबले तुत्ति व ख्वा सिलेत लः तथा बी
 माः, लासा साया बी माः, थकालिपिं जूसा वन्दना याय् माः ।

व थुल्लतिस्स भिक्षु बुह्माम्ह जूसां ज्ञानं कच्चा तिनिम्ह जुया
 फुईकमिक्क मुख्यगु आसने सालिक थें सुं क च्वंचवन । बुह्माम्ह
 जुया आगन्तुक भिक्षुपिसं महास्थविर जुइ धका वन्दना याइगु ।
 छम्ह ल्याय्म्हचाम्ह भचा छागु भिजासम्ह भिक्षु छम्हेस्यां न्यन
 छ भिक्षु जुयागु गुलि दत ? वं लिसः बिल म्हीग म्हीग तिनि
 जुयाम्ह । आगन्तुक भिक्षुं धाल—हय् लुच्चा ! थकालिपिसं
 वन्दना याका सुं क च्वनेगु मछा नं मजू !

व बुह्मासां ज्ञानं मचाम्ह भिक्षुं लिसः बिल—वांलाक
 होश याना खँ ल्हा, छिपि गन वयागु ? भगवान् बुद्ध जिमि
 दाजु स्यूला ? छिपि थन च्वने दैमखु हँ धाल । भिक्षुपिसं थव
 खँ भगवान् बुद्धयाथाय् थयंका बिल । बुद्धं सःता न्वाना
 बिज्यात । छं आगन्तुक सत्कार व थकालिपिस्त वन्दना मयासे
 सभा भवने मुख्यगु आसने फेतुना मत्योगु कर्म यात । क्षमा फों
 आगन्तुक भिक्षुपिके धैबिज्यात ।

व थुल्लतिस्स भिक्षुं धाल—जित बोव्यूपि नं इपि,
 जि क्षमा नं इमिके फोनेगु ला ? फोनि मखु क्षमा धका तें
 चाल । भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त घया जबरजस्ति छद्यों कुछुका
 क्षमा फोंकल । वहे भिक्षुयाबारे च्वेच्वंगु गाथा धैबिज्यागु लः ।
 व भिक्षुया आगन्तुकपिसं बोव्यूगु जक लुमंका मने द्वेष तथा
 अशान्ति जुइका च्वन ।

आः हाकनं घटनात्मक खँ छगू न्ह्यथने । जि आनन्द-
 कुटी विद्यापीठे सुपरिवेक्षक जुया च्वनाबले जित च्वं आदेश

बल । म्हूगु सेसने वैपिं विद्यार्थीपिके न्हापायागु न आःयागु न
 ध्यबा असुल मयाकं ते दै मखु, ध्यबा कया जक दुकाय्गु ।
 अले ध्यबा दुम्ह साहुया काय्मचा ध्यबा मज्वंसे बल । आदेश
 बमोजिम मचायात लित छोयाबिया । म्हस्यूम्ह जुया सामान
 थःगु कार्यालयेसं तेका छोया । मचा छेँ लिहां वन जूगु खँ
 कन । बोम्ह साहु मदी । तःबामेस्यां ध्यबा बिया हल ।

२०२८ सालं जि विद्यापीठ तोता धर्म प्रचारया ज्याय्
 लगे जुया । गोदें लिपा जित धर्म प्रचार याय्गु ज्याय् ब
 विहार निर्माणया ज्याय् गाक्कं गुहाली ब्यूम्ह वहे मचाया बाः
 जुल । मचाया तःबाम्हेस्यां धैच्वन की मचायात विद्यापीठं
 लित छोया हम्ह भन्तेयात छाया गुहाली बियागु ?

मचाया बाःनं धाल—ध्यबा जोनावने मागु जोना
 मवंसेलि नियम मुताबिक यातका थुकी छाया तें पिकया च्वनेगु ।
 थये धाःसा नं मचाया तःबाया मने सुख मतागु मलेंनि थनि
 कि निदें दत ।

थन बुद्धया वचन लुमनीबले—जितः बोबिल, जित
 दाल धका मती बारंबार लुमंका च्वन धाःसा शान्ति दै मखु
 धाःगु खँ सत्य जुल । मचाया बाम्ह साहुया लोमंका कारण
 सीका दिल, मने याउँसे च्वन ।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

माँया गुण

पार गथे जुइ, माम यागु गुण नं ॥
सेवा याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥६॥
गभं वास च्वना बले, गुलि दुःख सिया दिल ॥
जित दुःख जुई घका, गुली म्हुतु म्हाला दिल ॥
अति कष्ट सह याना जन्म व्युम्ह माम या ॥
भक्ती याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥१॥
खि फाय च्व फाय धाय मसः, उखें थुखें फानाबी ॥
नवः घचा सह याना, हुयका चोयका छोयाबी ॥
म्वातीं थे दुःख सिया, हुके याम्ह माम या ॥
तहल याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥२॥
चिकं चाकं बुइका बी, पित्त पीका मुले तई ॥
उवा सोया मुसुं न्हिला, दुःख फुकं तंका छोई ॥
अमृत धारा दुरू त्वंका, बोलं कुम्ह माम या ॥
सेवा याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥३॥
नये त्वने धाय मसः, इले बिले त्वंका वनी ॥
न्ह्यागु ज्याखें याना चोंसां, जि हे तुं लुमंका च्वनी ॥
चान्हें न्हिनं जुजु घका, घय घय पुइम्ह माम या ॥
भक्ति याये मफु जि नं, थ्व पापी मन नं ॥४॥

छथु निथु मुसु वई, म्हे ज्यु मदेक धंदा काई ॥
 मिखा दंक खोबी तथा, अजि बैद्य केना सोई ॥
 चोकी होले हाले याना, म्वाका तम्ह माम या ॥
 भक्ति याये मफु जि नं, ध्व पापी मन नं ॥५॥

न्यादँ उमेर दसे निसें, आखः बोंके थाले याई ॥
 ह्येका अनेकं जतन याना इलम कमाई देका बिई ॥
 विवाह कर्म फुक्क याना, लय लय ताइम्ह माम या ॥
 सेवा याये मफु जि नं, ध्व पापी मन नं ॥६॥

जिगु निर्मित दुःख स्यु स्युँ, उमेर नं घल्के जुल ॥
 लहा तुति सिथील जुया, सने साने मफुत ॥
 अले छंगु भरे धका, भर काम्ह माम या ॥
 तहल याये मफु जि नं, ध्व पापी मन नं ॥७॥

ध्व अन मोल चोला, हानं लिपा दइगु मखु ॥
 लाख चौरासी हित्तु हिला, तरे ज्वीत व्युगु ॥
 माया मोह जालं केना, चेत काय मफुत ॥
 आः गथे याये दैब, बेर थ नं फुइन ॥८॥

सकलें माँया गुण लुमंका तयेफुपि ज्वीमा धका आशिका याना
 प्रकाशन यानागु जुल

जीवनकाछि लुमंका तये बहःगु एकताया ताःचा

सारणीय धर्म ६-ता

लुमंकी सदां खुता धमं, वथें ज्या या गथे कन ॥
बुद्ध देशित धर्म स्व, गति भिक्किगु कमं थ्व ॥
न्यना धर्म सारणीय, थना नुगलय् मैत्रो व ॥
जुया त्यागी मती भिका, च्वना शीलाचरणस ॥
जुइका पूर्णं प्रज्ञा ज्ञानं, लुइका भायं सत्य व ॥
सदां ति सकस्या निति, भावना मैत्री बांलाक ॥
ज्या व खं ल्हा हिसि दयेक, भित्तुना मनं सिच्चुक ॥
अले जुइ सकलें थः थः, कत भाव तना थन ॥
यइ सकस्यां दुरु लः थें, मिले जुइ लय्ता ख्वालं ॥
लुमना च्वनी पिने वंसां, दुने च्वंसां वथें हनं ॥
काय् कलाः थः थिति मित्र, जला खला सम खनी ॥
जुइ मखु कलह गबलें, भेद दृष्टि न्हना वनी ॥
ईर्ष्या द्वेष मान मोह, जुया शुद्ध अकुशल ॥
आर्य ज्ञानं जुया युक्त, न्ह्योने ल्यूने सगौरव ॥
थ्व खः धर्म सारणीय, प्रिय गौरव संग्रह ॥
ताःचा खः थ्व एकताया, मदया विवाद च्वत्तुक ॥
थः कत मदया भेद, जुइगु पवित्र निश्चल ॥
गृहस्थ त्यागी सन्यासीं, यायेगु पालन निर्मल ॥

— भिक्षु ज्ञानपूर्णिक

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

(१) बुद्धया भिनिगु विपाक	(२०) बोधिसत्त्व
(२) अभिवर्म भाग-१	(२१) शाक्यमुनि बुद्ध
(३) मैत्री भावना	(२२) अनत्त लक्षण सुत्त
(४) ऋद्धि प्रातिहार्यं	(२३) वासेट्ठी घेरी
(५) योम्ह म्हगाय्	(२४) घम्म चक्कप्पवत्तन सुत्त
(६) पञ्चनीवरण	(२५) लक्ष्मी द्यो
(७) बुद्ध घर्म, द्वितीय संस्करण	(२६) महास्वप्नजातक
(८) भावना	(२७) अभिघर्म भाग-२
(९) एकताया ताःचा	(२८) बाख्ँया फल भाग-१
(१०) प्रेमं छु ज्वी ?	(२९) " " भाग-२
(११) कर्तव्य	(३०) जातक बाख्ँ, द्वितीयावृत्त
(१२) मिखा द्वि. संस्करण	(३१) राहुलयात उपदेश
(१३) बुद्धया अन्तिम यात्रा-१	(३२) अहिंसाया विजय
(१४) " " " -२	(३३) प्रौढ बौद्ध कक्षा
(१५) त्रिरत्त गुण स्मरण
(तृतीय संस्करण)	(३४) मुख्ँम्ह पासा मज्ज्
(१६) परित्राण (द्वितीय संस्करण)	(३५) बुद्धया अर्थनीति
(१७) कर्म	(३६) श्रमण नारद
(१८) प्रार्थना संग्रह द्वि. संस्करण	(३७) क्षान्ति व मैत्री
(१९) बाख्ँ भाग-१	(३८) उखानया बाख्ँ पुचः
	(३९) पालि भाषा अवतरण

(४०)	" "	-२ द्वि. संस्करण	(६४)	पालि प्रवेश भाग-१
(४१)	" "	-३	(६५)	चमत्कार
(४२)	मत्ति भिसा गति भिनी		(६६)	मणिचूड जातक
(४३)	बौद्ध ध्यान		(६७)	चरित्र पुचः
(४४)	हृदय परिवर्तन		(६८)	महाजनक जातक
(४५)	म्हापांयाम्ह गुरु सु ? द्वि. सं.	(६९)	गृही-विनय तृ. संस्करण	
(४६)	बाखें भाग-४	(७१)	बुद्ध-जीवनी	
(४७)	अभिधर्म	(७१)	पालि प्रवेश भाग-२	
(४८)	सप्तरत्न धन	(७२)	संबंज	
(४९)	महासति पट्टान सूत्र	(७३)	संबंज भाग-२	
(५०)	शान्तिया त्वाथः	(७४)	धम्मपद कविता	
(५१)	चरित्र पुचः भाग-२	(७५)	धर्म मसीनि	
(५२)	बुद्ध व शिक्षा	(७६)	दान	
(५३)	जासक माला भाग-१	(७७)	तेमिय जातक	
(५४)	बौद्ध ध्यान भाग-२	(७८)	धम्मिक सुत्त	
(५५)	किसा गीतमी	(७९)	मध्यम मार्ग	
(५६)	जप पाठ व ध्यान	(८०)	महासीहनादमुत्तं	
(५७)	लुम्बिनी विपस्सना	(८१)	बाखें भाग-५	
(५८)	विश्व धर्म प्रचार देशना	(८२)	भिम्ह म्हाप् व काय्	
(५९)	विश्व धर्म " भाग-२	(८३)	भिक्षु जीवन	
(६०)	योगीया चिट्ठी	(८४)	भिम्ह मच्चा	
(६१)	जातक माला भाग-२	(८५)	विवेक-बुद्धि	
(६२)	संक्षिप्त भावना	(८६)	स्वास्थ्य लाभ	
(६३)	महानारद जातक	(८७)	शिक्षा	